PROSVETNI DELAVEC

Štev. 10 Ljubljana, 25. maja 1956 LETO VII.

Urejuje uredniški odbor. Odgovarja Jože Zorn. Uredništvo in uprava Nazorjeva 3/I. Telefon številka 21-397. — Letna naročnina din 300.—. Štev. ček. računa 60-KB-1-Ž-140 — Tisk Časopisno založniškega podjetja Slovenski poročevalec.

GLASILO ZDRUŽENJ PROSVETNIH DELAVCEV

Družbeno upravljanje v prosveti

Sveti za prosveto in kulturo pri Ljudskih odborih

V vseh okrajih LR Slovenije so postavljeni po trije sveti: svet za šolstvo, svet za prosveto in svet za telesno vzgojo. Izjema sta le okraja Celje in Ptuj, kjer obstajata samo po dva sveta in sicer za šolstvo in za prosveto. V občinah je število svetov v povprečju takšno: občin s tremi sveti je 50%, občin z dvema svetoma 30% in občin z enim svetom je 20%. Občine s tremi sveti imajo svete za šolstvo, za prosveto in za telesno vzgojo (ponekod skupno s predvojaško vzgojo), občine z dvema svetoma imajo svet za šolstvo in svet za prosveto, občine z enim svetom imajo svet za prosveto in kulturo. Po poklicu je v okrajnih svetih za šolstvo: 33% prosvetnih delavcev, 9% delavcev, 2,7% gospodinj in upokojencev, 56% uslužbencev; po spolu je 77% moških in 23% žensk. V občinskih svetih za šolstvo je 19% prosvetnih delavcev, 52% uslužbencev, 3% obrtnikov, 16% kmetov, 5% gospodinj in upokojencev, 5% ostalih. Po spolu je 27% žensk in 73% moških.

Dosedanji način formiranja svetov je primeren, vendar se zdi enoletna mandatna doba okrajnih in občinskih svetov prekratka. Podaljšati bi jo bilo treba vsaj na dve leti, da bi se člani svetov bolje seznanili s problematiko in jo laže reševali. Kazalo bi, da bi se v določilu o delegiranju članov določene organizacije v svete vneslo dopolnilo, da mora in sme član dajati le mnenje svoje organizacije, ne pa da izraža le svoje osebno mnenje. Potem bi družbena vloga svetov prišla do večje veljave, prav tako pa bi politične in druge organizacije bile bolje obveščene o delu in stanju na področju šolstva, kulture in prosvete.

Delo okrajnih svetov se vrši na sejah, ki so navadno enkrat na mesec. Obisk je dober, v splošnem najmanj 80%. Po tematiki, ki so jo Sveti doslej obravnavali, so bile seje zelo različne. Vidna je tendenca, da se prenese težišče dela na šolska, organizacijska in vzgojna vprašanja, vendar finančne težave, ki bremene vse okraje, silijo svete, da se ukvarjajo z njimi v taki meri, da se zapostavljajo vprašanja okrajne prosvetne politike. Ker so okrajni sveti deljeni, so bila vsa področja enakomerno obravnavana, posebno ker delajo sveti s pomočjo komisij, n. pr. za telesno vzgojo, predvojaško vzgojo in podobno.

Občinski sveti so po septembru 1955 stopili v novo obdobje, ki kaže lep napredek. Začeli so redno sklicevati seje svetov, obravnavati in proučevati različna vprašnja s šolske in prosvetne dejavnosti, predvojaške vzgoje in telesne vzgoje. Bilo je le nekaj redkih primerov, da seje niso bile sklepčne. Ponekod seje niso bile dobro pripravljene zato, ker vsi občinski sveti še nimajo svojih prosvetnih referentov, ki bi pripravili material za seje. V takih primerih so seje navadno brez konkretnih in učinkovitih zaključkov. Tudi sklepi se tam, kjer ni referentov, slabo izvajajo. Temu skušajo nekateri okrajni sveti odpomoči na ta način, da pošiljajo svoje člane na seje občinskih svetov. Sicer pa je tudi na splošno vprašanje dobre povezave med občinskimi in okrajnimi sveti še vedno pereče.

Odnosi med sveti za prosveto in občinskimi ljudskimi odbori so dobri, vendar se v nekaterih občinah kažejo tendence, da bi predsedniki občinskih ljudskih odborov avtoritativno vodili personalno prosvetno politiko mimo občin. sveta za prosveto. Tudi pravice okrajnega sveta za prosveto glede personalnih pristojnosti niso določene, ker želi okraj voditi enotno personalno politiko, čemur se občine upirajo. Na nekaterih občinah tudi ni razčiščen odnos med upravnim aparatom in svetom. Pogosto sam referent sklicuje seje svetov ter določa dnevni red. Često se referenti na občinah ukvarjajo z zadevami, za katere niso pooblaščeni (n. pr. s kadrovskimi zadevami).

Pri vseh okrajnih svetih za prosveto in kulturo imamo različno število komisij. Okraj Kočevje, kjer so prilike za šolstvo najtežje, ima samo eno stalno komisijo (za štipendije), za ostala vprašanja pa se imenujejo občasne komisije. Drugi okraji imajo po več stalnih komisij, n. pr. OLO Ptuj: komisijo za štipendije, za kmetijsko šolstvo, za ročna dela, za gospodinjski pouk, za strokovno izpopolnjevanje učiteljstva. OLO Ljubljana ima n. pr. komisijo za nagrade, za proračun, za splošnoizobraževalne šole, za strokovne šole, za telesno in predvojaško vzgojo, za domove, za kmetijsko-gospodarske šole, personalno komisijo in komisijo za štipendije. Komisije obravnavajo problematiko svojega področja, zbirajo material, ga analizirajo in pripravljajo predloge za seje sveta, ki o njihovih predlogih odloča. Komisije razpravljajo o določenih problemih na lastno pobudo ali po nalogu sveta. Komisije o zadevah ne odločajo dokončno. Sveti imenujejo za proučevanje določenih probelmov tudi občasne komisije.

Pri občinskih svetih za šolstvo je število komisij majhno. V OLO Murska Sobota imajo skoraj vse občine komisijo za splošno izobraževanje, za kmetijsko šolstvo, za telesno in predvojaško vzgojo ter za pošolsko izobraževanje. V OLO Ptuj pa ne obstajajo pri nobenem občinskem svetu komisije.

V večini okrajev pri nameščanju in razmeščanju prosvetnih delavcev osebne zveze ne odločajo, ker rešujejo sveti vsa vprašanja kolektivno in upoštevajo v prvi vrsti službene potrebe in družinsko stanje prosilcev. Za občinske svete je pa v tem pogledu še nemogoče dati oceno, ker v sedanjem sestavu še niso preživeli čas poletnih premestitev. Videti pa je, da bodo občine zastopale predvsem svoje koristi tako, da bo težko voditi personalno politiko v okrajnem merilu. Skoraj v vseh okrajih so se sporazumno z občinami postavile okrajne personalne komisije za prosvetne delavce, ki bodo dajale soglasje pri premestitvah iz ene občine v drugo.

V večjih središčih okrajni in občinski sveti zelo težko vodijo personalno politiko, ker je težnja, priti v večje mesto zelo močna. Mnogi iščejo pomoči pri posameznih vplivnih osebah, ki potem često nekritično zastopajo njihove interese. V večjih središčih je sploh težko voditi dobro personalno politiko, saj ne morejo nikjer nuditi prosvetnim delavcem stanovanja in so zato prisiljeni sprejemati tistega, ki si sam preskrbi stanovanje.

Pomembno delo UPZ „Emil Adamič"

Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« proslavlja letos 30-letnico svojega obstoja. Svoj slavnostni koncert bo imel v začetku julija v okviru prireditev IV. Ljubljanskega festivala. Če želimo izluščiti le tisto, kar je v dosedanji zgodovini tega zbora najpomembnejše, se zvrste pred nami predvsem njegove posebne zasluge za rast in afirmacijo slovenske vokalne glasbe. Glede mladinskega petja je zbor po svojem prizadevanju drugi za nekdaj znamenitim »Trboveljskim slavčkom«. Da so se slišale s koncertnega podija tudi skladbe naših modernih in celo najekstremnejših komponistov, je tretja pomembnost v delovanju tega zbora.

Mnogi skladatelji so pisali prav za Učiteljski pevski zbor. V času, ko radio še ni bil tako razvit, je posredoval zbor slovenskih učiteljev in profesorjev slovensko in jugoslovansko pesem tudi nekaterim drugim evropskim narodom. Da so te dežele sploh spoznale našo pesem in njeno visoko umetniško raven v kompozicijskem pogledu ter prav tako poustvarjalno silo in znanje slovenskih dirigentov kakor tudi pevcev, je četrta zasluga Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič«. Stari arhivi, v kolikor so ohranjeni, pričajo o tem, s kakim navdušenjem so sprejemali ti narodi ta del slovenske kulture, o katere vrednosti sploh niso slutili. Zbor je imel, n. pr. v Bolgariji, deset, v Češkoslovaški devet koncertov.

1929. leta je bil prvi koncert modernih skladateljev, a štiri leta pozneje so bile izvajane enake skladbe, ki so jih v interpretacijskem pogledu smatrali skoraj za neizvedljive. To štejejo tedanji kronisti za neprecenljivo zaslugo Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič«. V prvih desetih letih obstoja, to je do 1935. leta, ko je proslavil zbor to svojo obletnico, so nastopili slovenski učitelji na 72 koncertih in izvedli okoli 140 zborovskih skladb.

Pokojni tovariš Silvester Cerut je bil leta 1931 zadolžen, da zbere in uredi biblioteko slovenske glasbene literature. Ta smoter si je postavil Učiteljski pevski zbor že tudi zaradi tega, ker je sam izdajal vokalno-glasbene edicije.

Tako smo našteli pet področij dela, nadvse pomembnih za slovensko glasbeno kulturo, ki prav gotovo ne bi dosegla takšne stopnje, če ne bi bil ustanovljen in če ne bi deloval ta zbor s svojim glasbeno izobraženim članstvom.

Svoj prvi veliki uspeh je požel zbor že tretje leto po ustanovitvi leta 1928 na koncertu v Zagrebu, saj je veljalo dolga leta pred minulo vojno, v kateri se je udeležil kulturnega molka, da ima izreden ženski zbor, ki mu ga na Slovenskem ni bilo enakega. Ni čudo, da je pobral enaka priznanja v Pragi, ko so prvič občudovali sopranistkinjo Anito Mezetovo. Globina altov je bila neprekosljiva.

1929. leta je zbor nastopil v starodavnem Ptuju ob 60-letnici tamkajšnjega slovenskega učiteljskega društva, kar pomeni, da se je začelo tam slovensko učiteljsko gibanje že daleč v preteklem stoletju, to je v 70. letih.

To umetniško telo je imelo pred vojno tri zbore: ženski, moški in mešani. Posebno vidne uspehe je dosegalo v letih 1927 do 1935, ko je bil dirigent zbora pokojni profesor Srečko Kumar.

Vendar vse to delovanje ni potekalo brez težav, ki so bile včasih skoraj nepremostljive. kakor n. pr. 1940. Te težave je lahko premagal le čudoviti idealizem slovenskega pedagoškega delavca, združen z zanosom pevca. Pokojni dirigent Srečko Kumar si je pridobil nevenljive zasluge za to umetniško društvo. Njemu velja priznanje, da so spoznali slovensko vokalno kulturo tudi v Benetkah in Bologni, kamor sicer ne bi nikoli prodrla, če je ne bi posredoval on s sorodnim pevskim društvom primorskih učiteljev, ki velja za predhodnika Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič«. Zbor je vadil svojčas celo tri programe (to je bilo 1931. leta) in je naslednje leto nastopil v okviru slovenskega glasbenega festivala ob 60-letnici ljubljanske Glasbene Matice.

Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« ima čisto svoj, poseben način dela. V njegovih vrstah so zbrani pedagogi (učitelji, profesorji, defektologi in vzgojitelji), najboljši pevci in pevke iz vse Slovenije, tako da šteje zbor 95 članov in članic. Tri do štirikrat na leto se zberejo na vajah, ki trajajo nepretrgoma po več dni. Delajo po sedem do deset ur dnevno. Za vaje izkoriščajo predvsem počitnice, da redno šolsko delo čim manj trpi. Da je tak način dela posebno utrudljiv, je odveč poudarjati, saj zahteva izrednih naporov, veliko dobre volje in tudi osebnih materialnih žrtev. Zbor upa, da mu bodo v bodoče tudi okrajni ljudski odbori in občine nudili več pomoči na ta način, da bodo priznali članom zbora del dnevnice za čas vaj in tako omogočili reden obisk. Člani zbora so večinoma pevovodje zborov »Svobod« in drugih kulturno prosvetnih društev ter na ta način prispevajo svoj nadvse pomemben delež za rast slovenske glasbene kulture na podeželju. To je obenem tudi dober primer povezave naše inteligence z delavci in kmeti.

Ne bi se smel ponoviti primer iz leta 1940, ko je bil obstoj zbora ogrožen zaradi tega, ker stanovski tovariši niso plačevali svojega malega rednega prispevka. To bi pomenilo nesluteno izgubo za rast in prospeh slovenske kulture na podeželju. Razultati ankete, ki jo je izvedel Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« med svojim članstvom, kažejo, koliko pevovodij, režiserjev in načelnikov drugih umetniških sekcij deluje brezplačno v svojem kraju. Vsak član zbora ima najmanj po eno tovrstno funkcijo. Ker pa so zborovske vaje obenem tudi nekaki zborovodski tečaji, na katerih se dopolnjujejo stari programi in študirajo nove skladbe, je delo v tem zboru stalni vir informiranja vodečega ljudskoprosvetnega kadra o snovanju naših komponistov in o ravni naše glasbene kulture sploh. Ta spoznanja in navodila prenašajo člani Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič« v svoje okolje, kar omogoča sprejemanje naših vokalnih umetnin na deželi skoraj istočasno kakor v večjih mestih.

Da bi vse to iztrgali pozabi in ohranili za bodoče rodove, bo Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« v letošnjem jubilejnem letu izdal tudi svoj zbornik in priredil razstavo. Na sporedu naših radijskih postaj se bodo vrstili koncerti raznih zborov Svobod in drugih kulturnoprosvetnih društev ter šol, ki jih vodijo slovenski pedagogi, člani Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič«, ki jim je s svojimi vajami nenehna šola. Tako bo imela slovenska javnost priložnost vsaj do neke mere spoznati tudi ta del nadvse pomembnega delovanja slovenskega učiteljstva.

Tovarišu Titu, utelešenemu vzoru naše revolucije, čestitajo k rojstnemu dnevu prosvetni delavci Slovenije.

Izpopolnjevanje učiteljske izobrazbe

(Opazke o delu republiškega pedagoškega centra)

Šolsko leto se bliža h koncu in je čas, da napravimo obračun o tem, kaj smo med letom napravili za zboljšanje učnega in vzgojnega dela na naših šolah.

Pedagoški center pri SPK LRS je v prvem polletju priredil tečaje za upravitelje in učitelje hospitacijskih šol. Prav bi bilo, da bi sedaj učitelji in upravitelji hospitacijskih šol, kakor tudi učitelji, ki so hospitirali v teh šolah, nekoliko razmislili o tem, kaj so te šole dale pozitivnega in v čem so se pokazale pomanjkljivosti pri delu.

V drugem polletju je Pedagoški center prirejal tečaje za učitelje, ki poučujejo na niže organiziranih šolah in sicer najprej v Ljubljani za vse okraje, nato še posebej za tiste okraje, ki imajo veliko niže organiziranih šol. Doslej so bili taki tečaji v okrajih Koper, Gorica in Kranj. V teh tečajih je bilo 133 učnih oseb. Potrebno bi bilo, da bi se udeleževali tovrstnih tečajev vsi učitelji, ki poučujejo na niže organiziranih šolah.

Dokler nima Pedagoški center svojih prostorov v Ljubljani, bo bolje, da so poglobitveni tečaji v posameznih okrajih, ker je to ceneje. Vsak okraj lahko priskrbi hrano in stanovanje za tečajnike in tudi potni stroški so nižji kakor za tečaje v Ljubljani. Praksa je pokazala, da je tudi obisk na okrajnih tečajih večji, pa tudi sodelovanje tečajnikov je bolj aktivno, ker se udeleženci med seboj poznajo in so zato bolj sproščeni pri diskusijah. Okrajni ter občinski SPK ter društva učiteljev in profesorjev naj bi proučila, kako bi v posameznih okrajih organizirali pedagoške centre, posebno v krajih, kjer so učiteljišča.

Že od začetka šolskega leta smo pripravljali tečaje, na katerih bi učitelje navajali na psihološka opazovanja otrok, na sestavljanje osebnih popisnic ter na pravilno izpolnjevanje matičnih listov. Take tečaje so priredili doslej okraji: Ljubljana, Koper, Celje, Maribor, Ptuj in Murska Sobota; te dni bo tečaj še v Kranju. Drugi okraji bodo priredili te tečaje ob pričetku prihodnjega šolskega leta. Do prvega maja je bilo v tečajih za psihološko opazovanje učencev 236 učnih oseb.

V januarju je bil tečaj iz zgodovine umetnosti za profesorje, ki poučujejo zgodovino v višjih razredih popolnih gimnazij. Tečaj je obiskovalo 64 profesorjev.

Tečaji za učitelje niže organiziranih šol so dali udeležencem splošna navodila za organizacijo pouka in za podrobno delo na takih šolah. Pedagoško društvo je sicer izdalo knjigo o pouku na niže organiziranih šolah, žal pa je učitelji ne poznajo!

Poučevanje dveh, treh ali celo več razredov v enem oddelku je gotovo za učitelja najtežja oblika dela v obsegu osemletnega šolanja. Občinski in okrajni SPK bodo morali posvetiti več skrbi niže organiziranim šolam in namestiti več učnega osebja, da se ne bodo ponavljali primeri, ko ima en sam učitelj 50 ali 60 ali celo več učencev v oddelku z osmimi razredi.

Posebno je treba skrbeti, da bodo višji razredi osemletnih šol dobro zasedeni, da bo imel po možnosti vsak razred pouk po svojem učnem načrtu. To poudarjamo zato, ker so primeri, da ima učitelj v oddelku, ki obsega peti, šesti, sedmi in osmi razred, nad 45 učencev, kar bi bilo dovolj za dva oddelka.

Postavlja se vprašanje, ali naj bodo na tečajih samo splošna predavanja iz psihologije, pedagogike in obče metodike, ali pa naj bi dajali učnemu osebju **po potrebi tudi določene metodične postopke** za premagovanje posameznih težav pri učnem in vzgojnem delu. Res je, da vzgajamo učitelje za samostojne vzgojitelje in oblikovalce novega rodu, toda sedanja izkustva nam kažejo, da so mnogim učiteljem potrebni še konkretni napotki za delo v razredu. (V tem šolskem letu je na osnovnih šolah in osemletkah 24.561 ponavljalcev, v nižjih gimnazijah in nižjih razredih popolnih gimnazij pa 5.844 ponavljalcev, torej je samo v obsegu obvezne osemletne šole izgubila mladina čez 30.000 let!)

Ako bi ne dali dosedanji tečaji drugega kot to, da je učiteljstvo začelo bolj živo razmišljati o svojem delu in da so prinesli nove misli in večjo svežino v šolsko delo, je že to velik uspeh.

Vsi učitelji, ki so bili v tečajih, naj bi poslali PC pri SPK LRS vsaj kratko poročilo o uspehih in neuspehih svojega dela, da bi iz analize dosedanjega dela našli boljše poti za prihodnjost.

Hospitacijskim šolam in hospitacijskim oddelkom pa je poslal Pedagoški center posebne vprašalne pole, na katere naj te čimprej odgovorijo.

Čopič Venčeslav

Sodelovanje šol z vzgojnimi zavodi

V dosedanji praksi je prevladovalo mnenje, da je prav vsa zaposlitev gojencev v domovih zajeta v togih učnih urah, ki so bile praktično samo nekako omiljeno nadaljevanje učnega procesa šole. Od tega so se razlikovale v glavnem samo po tem, da je bila pač malo drugačna razporeditev sedežev, da ob koncu ure ni zvonilo, da ni bilo redovanja itd. Jasno je, da so bili za tak proces učenja otrok v domovih tudi objektivni vzroki. Vzgojitelje so v domove zadnje čase pritegovali iz vrst učiteljev. Jasno je, da tak tovariš ni mogel takoj pozabiti na šolski način dela in ga je njegova dotedanja praksa nehote zapeljala v tak način dela. Mnogi vzgojitelji v domovih so honorarno zaposleni. Predpoldne učijo po raznih šolah, popoldne pa delajo honorarno v ustanovah. Da je delo takega vzgojitelja v popoldanskem času enako njegovemu dopoldanskemu načinu, nam mora biti razumljivo. Ni namreč tako enostavno spremeniti načina dela in se prilagoditi domskemu vzdušju. Končno so pa v nekaterih primerih tudi nadzorni organi priporočali take učne ure, kjer naj bi z gojenci utrjevali v šoli pridobljeno znanje.

Gojenci domov imajo dnevno povprečno 5 ur šolskega pouka. K temu dodajmo še 2 učni uri v ustanovi. V teh dveh urah morajo gojenci delati domače naloge in razne izdelke, potrebne za pouk. V teh dveh urah mora vzgojitelj po navadi obravnavati učno snov, ki gojencem ni povsem jasna. V kolikor mu dopušča čas, se mora posvetiti še posameznikom in jim pomagati pri učenju in razčaščevanju raznih pojmov. Za konstruktivno individualno učenje imajo gojenci v teh dveh urah premalo časa ali možnosti. Vemo, da obstojajo razni motorični tipi, ki se individualno lahko uče samo na glas, ob hoji itd. Taka učna ura, kjer bi se vsi vprek glasno učili oziroma hodili po učilnici, bi praktično izgubila svoj značaj, zato mora v domski učilnici vladati nekak red, znosna tišina. Jasno je, da zaradi tega rabijo gojenci — predvsem v dijaških domovih in domovih industrijskih šol — še nadaljnji dve uri za individualno učenje. Ves ta problem seveda delno ublažimo ob lepem vremenu, ko se gojenci lahko uče na prostem in niso vezani na učilnice. Mar ni 9-urna dnevna zaposlitev gojencev (kar je v nekaterih primerih mišljeno še kot minimum) samo ob učenju preveč za mladoletnika, ki rabi svoj čas tudi za razvedrilo, šport in tako dalje. Primerjajmo ga z odraslim delavcem, ki je dnevno zaposlen samo 8 ur, ali z uslužbencem, ki dela 7 ur.

Postopoma prehajamo v domovih k sistemu družinske vzgoje. Jasno, vsak dom prehaja k temu postopoma, kot so pač dani pogoji. Prvo, kar pri tem prehodu upoštevamo, je odprava togih učnih ur. Ker so le-te zaradi objektivnih razlogov potrebne, moramo pač spremeniti sistem učne ure. Kolektivna obravnava v šoli pridobljene učne snovi se v praksi ne obnese, ker je v bistvu res samo nekoliko spremenjen podaljšek učne ure. Vzgojitelj torej usmerja individualni način učenja ter daje pomoč ali pa preverja znanje samo posameznim gojencem. Jasno je, da v skupini, ki ima mnogo slabih učencev, delo ni lahko. Kako individualno pomagati slehernemu gojencu, ko je pa vzgojitelj zaradi prevelike skupine časnovno omejen? Vzgojiteljeva naloga ni samo dati izobrazbo gojencu, njegova prvenstvena naloga je vzgoja. Vzgajati gojenca samo v času učnih ur pa praktično ni dovolj. Vzgoja je uspešnejša v času, ko je gojenec sproščen, ko je na igrišču, v delavnici, pri igri in tako dalje. Tu mora vzgojitelj biti kos svoji nalogi, in to predvsem zato, ker na šoli nima take priložnosti niti možnosti.

Ustavimo se samo pri nekaterih oblikah medsebojnega sodelovanja šole z domom, ki so se v dosedanji praksi izkazale ponekod kot najboljše.

1. Stalna povezanost med učiteljem in vzgojiteljem. Oba bi se morala skoraj dnevno posvetovati in tako spremljati gojenčev razvoj. Na ta način bi spoznala vse šibke točke gojencev in jih sproti odpravljala. Čakati na srečanja ob mesečni konferenci je malo pozno; v večini primerov so hitri ukrepi nujni in edino uspešni.

2. Skupne mesečne konference in hospitacije. So primeri, da se vzgojitelji redno udeležujejo mesečnih konferenc na šoli. Zakaj ne bi uvedli tega povsod? Na teh konferencah učitelji poročajo o problematiki svojega oddelka, o čemer razpravlja celotni šolski kolektiv. Mar ni najbolje, da celotni šolski kolektiv, združen z vzgojitelji, skupno obravnava specifične probleme domskih gojencev, saj vendar šolski kolektiv in vzgojitelji kot celota odgovarjajo za pravilen razvoj gojencev! Mnogo vzgojiteljev izhaja iz vrst učiteljev. Zakaj ne bi le-ti včasih prisostvovali tudi pouku — seveda po predhodnem dogovoru s prizadetim učiteljem — in tako neposredno opazovali in preverjali znanje svojih gojencev. Tudi obratno je zaželeno. Učitelji naj prihajajo v domove, prisostvujejo učnim uram in opazujejo gojence v prostem času. Tak postopek je pozitiven tudi zaradi tega, ker gojenci ugotovijo, da se vzgojitelji zanimajo za njihovo šolsko delo in obratno učitelji za njihovo domsko življenje.

3. Roditeljski sestanki. Jasno je, da se vzgojitelji udeležujejo roditeljskih sestankov na šolah, ker tam zastopajo starše gojencev, ki iz objektivnih razlogov na sestanek ne morejo priti. Mar ne bi bilo koristneje, pogosteje sklicevati roditeljske sestanke v domovih, kamor starši vsaj deloma pridejo. Na teh sestankih naj bi bili prisotni tudi učitelji in tako stopili v neposredni stik s starši.

4. Temeljit psihološki študij gojencev. Vsak dom razpolaga vsaj z nekaj podatki o vzrokih, ki so gojenca privedli do tega, da je prišel v dom. Mar ne bi bilo potrebno, da se o tem temeljiteje seznanijo tudi učitelji matičnih šol?

5. Ocenjevanje gojencev. Ne nameravam sugerirati mnenja, naj bi vzgojitelji odločali o ocenjevanju gojenčevega znanja. Ne! Lahko pa učiteljem v mnogih primerih svetujejo, saj oni vendar vedo, kateri gojenec si prizadeva pri učenju in kateri ne. V nekaterih domovih imajo tudi delavnice, pevske zbore itd. V teh primerih bo vzgojitelj najbolje spoznal gojenčevo sposobnost in prizadevanje ter pravično svetoval oceno. Tudi pri vedenju je isto. Smatram, da gojenec zaradi tega, ker je med poukom malo nemirnejši, še ne zasluži slabše ocene iz vedenja, če je sicer v domu tovariški in poskuša pozabiti na razmere, iz katerih je izšel.

Ne mislim se omejiti samo na matične šole vzgojnih ustanov. Tudi vse ostale šole bi morale domovom mnogo več pomagati. V mislih imam primere, ko posamezne šole predlagajo, da se kak njihov učenec sprejme v dom, da bi se same razbremenile. Njihov predlog navadno obsega trditve: učenec laže, krade, zanemarja in moti pouk, živi v obupnih razmerah ... potrebno je, sprejeti ga v dom. To je vse. In to je tudi zapisano in podpisano v matičnem listu. Je mar to dovolj? Iz teh skopih stavkov še zdaleka ne spoznamo otrokove psihe, ne spoznamo vzrokov, ki so ga do tega privedli, ne spoznamo pravzaprav ničesar. Jasno nam je samo to, da se za tega otroka ni nihče brigal. Mar naj potem vzgojitelji domov obiskujejo starše, se zanimajo za vzroke otrokove izprijenosti? Delno že, v kolikor to vzgojiteljem dopuščajo čas in možnosti. Ne mo-

(Nadaljeva je na 2. strani)

Učenec proučuje okolje

V prvem razredu gimnazije delajo učencem preglavice obči zemljepisni pojmi; stvar še bolj otežkočajo definicije in spisi; izražanje je nenaravno, prisiljeno. Isto se dogaja pri drugih učnih predmetih. Kdor pozna Komenskega, kmalu odkrije didaktično nepravilnost, ki povzroča nevšečnosti mladini in profesorjem. Ta častitljivi pedagog pravi namreč v svoji znameniti »Veliki diktatiki« takole:

»Drevo, naj bo še tako veliko, se začne v jedercu svojega ploda, ki v zemljo vsajeno vzkali in se potem razraste. Pa tudi vsaka druga rastlina zraste iz malega semena. Ko vrtnar cepi, vtakne v divjak cepič, ne pa celo drevo; šele iz majhnega cepiča se potem razvije hruška ali jablana. In kako hudo se proti temu greši po šolah! Preceptorji sejejo že razvite rastline in sadijo odrasla drevesa; namesto začetnih, osnovnih naukov tlačijo v učenčevo dušo zmes raznih zaključkov, pro fundamentalibus principiis variarum conclusionum chaos discipulis ingerunt, in s tem otrokov razum mučijo, ko je vendar znano, da se pouk sestoji samo iz nekaj majčkenih naukov, eruditio ex paucissimis constat principiis, iz katerih se šele potem razvije nešteto spoznatkov in zaključkov, kot zraste pač tudi na drevesu iz ene korenine na stotine vej in na tisoče listov in plodov. Da bi vsaj kdo sprevidel in odkril v svetu svezo stvari, nexus rerum, in da bi to potem tudi drugim razodel! Mi bomo storili, kar bomo mogli.«

Torej se vsaka še tako popolna izobrazba razvije iz preprostih, primitivnih naukov. Vprašanje je, kje naj take nauke zajemamo. Poduk o tem bi našli že v Komenskega fundamentih. Najbolj pa nam je kazala pot do pridobivanja začetnih konkretnih idej aktivna šola, ki nas je pred nekaj desetletji z načelom domorodnosti opozarjala na važnost otrokovega okolja in njegovega domačega kraja.

Bolj kot okolje zadene bistvo stvari latinska beseda ambiens, deležnik sedanjega časa glagola ambire, sestavljenega iz ire — iti, hoditi — in predpone amb, to je okoli, okrog; ambire pomeni torej okrog ali okoli hoditi, obkrožati. Beseda ambiens je postala v srednjem veku pridevniški samostalnik za zrak, ki obkroža reči, pozneje pa za kraj in vse stvari, za ves zunanji fizikalni in notranji moralni svet, ki ga človek okoli sebe občuti in zaznava. Ambient ni samo okolica v krajevnem pomenu, ampak je sploh vse, kar neposredno doživljamo, torej tudi priroda, ljudje, bivališča, proizvodnja, zgodovinski predmeti, duševni odnosi med ljudmi, pojavi duhovne vsebine. Pri otroku je še posebno važno vse tisto, kar ga mika in ima zanj pomen; najbolj se seveda zajedo v njegovo duševnost doživljaji v družini in domačem kraju.

O stvareh v domačem kraju že otrok — in šolarček prvih dveh razredov — neprestano sprašuje: zakaj? kje? kdaj? V dobi, ko začne otrok tako spraševati, je že na pragu v dom znanosti: ko opazuje kateri koli pojav v naravi in sprašuje, zakaj je tako, išče vzroke stvarem in odgovori pomenijo zanj embrij naravoslovne znanosti; odgovori na vprašanje kje so začetek zemljepisne znanosti, odgovori na vprašanje, kdaj se je kaj zgodilo, pa mu odgrinjajo zastor v zgodovinske skrivnosti. Ti zakaj, kje, kdaj se nanašajo na otrokovo okolje in vstajajo iz otrokove duševnosti kar sami od sebe, iz lastnega nagiba.

V maleku se pojavi nek poseben interes: hoče vedeti za reči, od katerih nima nikakih gmotnih osebnih koristi; hoče nekaj vedeti zato, da ve; torej znanje zaradi znanja. V otroku se vzbuja vedoželjnost. Ločiti pa moramo vsakdanjo radovednost za vsakdanje reči od želje po tistem znanju, ki ga otrok doživlja kot nekaj lepega in ga občuti, čeprav šele v zarodkih, kot kulturno vrednoto. Primitivna radovednost je pri prirodnem, neomikanem človeku še posebno razvita. Znanje kot kulturna vrednota in kulturna želja se pa ne pojavi kar sama od sebe. Pri cigančku tabora tega ne bomo opazili. Tu je potrebna vzgoja, ki nudi znanje, obenem pa vzbuja občutek. Nekatere družine se tega zavedajo. Poznal sem očete in matere, ki so se sami učili stvari zato, da so potem o njih otrokom pripovedovali. Na splošno se seveda na starše ne zanašajmo; tam bomo prej kaj nasprotnega doživeli. Pač pa bi bilo nujno potrebno, da bi vse vrtnarice in učiteljice prvih razredov osnovne šole to načelo dobro razumele in ga v praksi dosledno izvajale. Vsega seveda ne bomo mogli doseči, ker niso vsi otroci enaki: nekateri imajo teh dispozicij več, drugi manj, nekateri pa sploh nič.

Malek in šolarček gledata svoje okolje globalno: stvari ne analizirata in še ne vesta, kaj je naravoslovno, zemljepisno, zgodovinsko; zanju so stvari nekaj celotnega in tudi njuno znanje je nekaj enotnega, neločljivega. Takega predšolskega maleka sem vzel s seboj na počitnice; vodil sem ga po kraških kamnitih hribih, pašnikih in senožetih in mu kazal kamne, vrste prsti, globeli, dolinke, podmole, stenovice, značilne ptice in rastline, vasi, ceste, smeri v velika mesta, pripovedoval sem mu zgodbe iz teh krajev. Ko sva se nekega večera vračala proti domu, mi reče: »V Košani je pa res dosti zgodovinskega.« Sicer sem ga opozarjal na gradišče, grad, razvaline, turški stolp, pravil sem mu o Francozih, ki so jih v zakotni vasi pod hribom nagnali, in o dogodkih iz partizanske dobe, ali tega je bilo v primeri z drugim prav malo. Zanj je bilo zgodovinsko vse tisto, kar je občutil kot znanstveno zanimivo. Saj je tudi drugače rabil to besedo. V radiu je rad poslušal oddaje o tehničnih iznajdbah in zanimivostih življenja na morju; potem je po navadi rekel: »To je bilo pa res lepo predavanje, zgodovinsko je bilo.« Hotel je pač reči, da je bilo predavanje znanstveno.

Kot je bilo omenjeno, je že Komenski govoril o nexus rerum,o zvezi stvari. Za belgijskega psihiatra in pedagoga Ovidija Decrolyja je bilo načelo globalnosti bistven znak pravega pouka in aktivna šola ga je potem po celem svetu uveljavljala v besedi in dejanju.

Toda v devetletnem dečku, ki je v tretjem razredu, nastane neka sprememba. Okolje samo, ambient, ostane še vedno globalna, celotna, neločljiva realnost. Izpopolni pa se dečkovo gledanje na svet: pod učiteljevim vodstvom začne razločevati naravoslovna, zemljepisna, zgodovinska in druga dejstva; ustvarja si misel za posamezne učne predmete. Malek, ki sem ga bil omenil, je na števcih ob vsaki priložnosti kontroliral porabo vode, plina in elektrike in je neprestano kaj »popravljal«. Ko je nekoč zopet prav pridno eksperimentiral z električnim števcem, mu reče babica, naj pusti take reči, da se ne bo zgodila nesreča; on pa ji odgovori: »Ti, babica, pa res ne znaš nič fizike.« Bil je šele v prvem razredu, vendar je pod vplivom svojcev že prav dobro ločil fizikalne pojave od zgodovinskih. Tako je globalno izkustvo premagano, pouk se vzpne na drugo stopnjo. Tudi tedaj pa si moramo zapomniti: učenec naj še vedno jemlje znanje naravnost iz ambienta, iz svojega stvarnega sveta, ne pa šele iz učenja med šolsko uro, iz učne knjige ali iz narekovanih stavkov. Najprej izkustva dejstev v okolju, šele potem izražanje v spisih, risbah in pričevanju ter učenje samo. Učnih predmetov je več, toda področje proučevanja je še vedno le eno: otrokovo okolje, njegov ambient, ta njegova nepogrešljiva knjiga.

Za primer poglejmo, kako se naj navedena načela uveljavljajo pri proučevanju krajevnega ambienta, to je pri zemljepisu. Gre za tretji razred.

Tudi za zemljepisni pouk so osnova realni predmeti, dostopni otrokovemu izkustvu in njegovemu opazovanju. Kdo bi zahteval, da bi moral otrok poznati števila, preden zna šteti? Isto je z zemljepisnimi pojmi. Preden sliši učenec govoriti o gorah, dolinah in rekah, mu je potrebno, da opazuje resnične gore, doline in reke v domačem kraju in da jih spoznava v vseh bistvenih zemljepisnih znakih in elementih. Mogoče je namreč, da pozna deček imena, kot so višina, pobočje, pritok, pomena pa vendar ne dojema, kot se lahko zgodi, da malek števila recitira, reči pa vendar ne zna šteti.

V vsakem kraju je mnogo pojavov, ki nam lahko služijo kot intuitivne osnove za začetne zemljepisne pojme: oblike zemeljske površine, vodovje, podnebje, nebesna telesa, orientacija, rastline, živali, kmetijstvo, obrt, industrija, trgovina, zadruge, ceste, železnice, pošta, brzojav, telefon, bivališča, ljudje, govorica, navade, krajevne uprave, ustanove in še toliko drugega. Poleg tega je mnogo lepih priložnosti za opazovanje odnosov med zemljepisnimi elementi. Ta način učenja se popolnoma ujema s psihološkimi in didaktičnimi zahtevami: prvič se učenec te dobe še najbolj zanima za realnost, drugič prav to zanimanje zagotavlja uspeh, tretjič je krajevni ambient najbolj naraven učni pripomoček.

Ločiti pa moramo krajevno izkustvo od krajevne geografije. Izkustvo je znanje, ki ga ima lahko kdor koli, tudi nezobražen človek, geografija pa je na podlagi izkustev logično oblikovana znanost. Resnično bivališče se predela v pojem bivališča, resnična vzpetina v pojem gore, gorovja, pobočja, sedla, prelaza, resnična tekoča voda v pojem reke, izvira, dotoka, padca, izliva. Izkustvo je naravna pridobitev; za pridobitev pravih zemljepisnih pojmov pa je potrebna šola, dobro premišljena vzgoja. Pri pouku gre torej za dvoje didaktičnih problemov: za čimpopolnejše izkustvo in za čimdoslednejše, obenem pa za logično mišljenje.

Učencem je mogoče spoznati tudi dejstva, o katerih se nam zdi, da nam niso v kraju na razpolago. Bila je tovarišica, ki je izrabila vsako priliko, da je otroke ob naravnih pojavih kaj naučila. Jeseni je voda zaradi velikih nalivov zalila vso dolino pod vasjo; ponikalnice so se namreč zajezile in nastalo je morje v malem, z vsemi značilnimi oblikami. Tovarišica je vedela, da je na višji stopnji in v srednji šoli težko nazorno govoriti o oceanih in tujih deželah; zato ji je povodenj prišla kot nalašč. Pred opazovanjem dejstev je še učencem prečitala povest o Guliverju in Liliputancih in jim pripovedovala dogodke iz Robinzonovega življenja; s tem je hotela vzbuditi zanimanje za domače morje. Za duševno razpoloženje otrok, prežeto s fantastičnimi prigodami, je bila potem tudi poplava nekaj romantičnega; zdaj je šele tovarišica vodila učence po obali in jim kazala otoke, polotoke, zalive, pristanišča, pečine ob robu, mirno morje, v dnevih burje valove in vzburkano morje, po novem dežju plimo, nato oseko. Dečki in deklice so v šali kazali, kod se je vozil Robinzon, na katerem otoku se je ustavil, od kod so se pripeljali divjaki; bilo je tudi mnogo smeha na račun pritlikavih prebivalcev Liliputa.

Važne opazovalne naloge. To so še najboljše domače naloge; vse se dogaja doma, izven šole: doživljaj, o katerem naj učenec piše, in spis sam; to je prava vez med šolo in domom in lahko koristi tudi zemljepisnemu pouku. Opazovalne naloge so potrebne posebno tam, kjer opazimo vrzeli, pomanjkljivosti v izkustvih. Na ta način postanejo znanja jasna, določna, izrazita, napeta; obenem si učenec vežba sposobnost opazovanja in si oblikuje oseben čut za vestno poznavanje sveta.

Ponekod so še malo dostopni, nepoznani, neraziskani in pozornost nevzbujajoči kraji. Take točke naj raziskuje »šola na prostem«, to je na šolskem sprehodu, ki pa mora biti dobro pripravljen, imeti določen namen in biti tako izveden, da se bodo na njem učenci res nekaj pametnega naučili.

Organizacija zemljepisne učne ure v šoli na prostem ustvarja tovariške odnose med učitelji in učenci. Dečki in deklice sprašujejo, prigovarjajo, predlagajo, razpravljajo, se ponujajo za to ali ono delo. Učitelj pa zbira, urejuje, sklepa, daje naloge. Predmet raziskovanja je določen, vendar nas na poti opozarjajo tudi druge reči, da jih pregledujemo. Predmeti, zaradi katerih tavamo v prosti naravi, so različni: orientacija, pot sonca, oblike terena, vzpetine in doline, stoječe in tekoče vode, polja, vinogradi, travniki, pašniki, gozdovi, tovarne, elektrarne, železnice in železniške postaje, zadruge, krajevne uprave.

Krajevni zemljepis se dopolnjuje s proučevanjem tal ter meteoroloških in drugih prirodnih pojavov, kar služi potem tudi za osnovo učenju o naravi. Kako skrivnostno in mikavno je za otroke vse tisto, kar je pod zemljo! Tu pride učitelju marsikaj prav: rudnik, kamnolom, kopanje vodnjaka, kopanje temelja za zgradbo nove hiše. Tako dobi učenec tudi nekaj pojma o krajevni geologiji. V zbirki predmetov iz domačega kraja hranimo vzorce kamnov in drugih rudnin, ki jih pri pouku o naravi obravnavamo kot nekaj zelo važnega.

Velika resnica je, da so vse stvari na svetu povezane, da se spreminjajo in da neprestano druga na drugo vplivajo. Zato ne smemo proučevati zemljepisnih dejstev posamično, v statičnem položaju. Gledati, doživijati, ugotavljati moramo zanimivosti elementov tudi v njih korelaciji, v njih dinamičnih medsebojnih odnosih. Ugotavljamo, v kaki zvezi so zemljepisna lega, podnebje, gozdovi, kmetijski pridelki, tovarne, ceste, železnice, blaginja ljudi, zadruge, krajevne uprave.

Elementarni zemljepisni pouk je tedaj konkreten, organski in tipičen: konkreten, ker prikazuje svet v njegovi realnosti, organski, ker proučuje medsebojno odvisnost in ljudi, to je resnično življenje, tipičen, ker išče povsod za osnovni pouk tako važna tipična dejstva.

Pri takem pouku se v otroku poleg pojmov oblikuje tudi čustvo domačega kraja, njegove la petite patrie, kot pravijo Francozi. Mali gleda svoj kraj z ljubeznijo, po svoje, kot gleda pejsažist skozi svojo umsko in čustveno osebnost pokrajino, ki jo slika. Zemljepisni pouk se torej začne z izkustvi, konča pa z ljubeznijo do domačega kraja in z ljubeznijo do domovine sploh.

Deček pozna sedaj zemljepisne oblike na stvareh samih, ve tudi za strokovne izraze, katekizemske definicije pa mu tako in tako niso potrebne. S konkretnimi pojmi si potem učenec v četrtem, petem in šestem razredu lahko širi obzorje v svet, ki ga s čutnimi očmi še ne more zaznavati, in si še nadalje nabira in izpopolnjuje osnovno znanje. Tudi pot na srednjo šolo postane potem naravna in položna, ker je stvarne podlage skoro dovolj in bi bilo treba potem rešiti le še logično in jezikovno stran poučevanja nižjih razredov srednje šole.

S proučevanjem ambienta pa si ne pridobiva učenec zanesljivega elementarnega znanja samo za zemljepis, ampak tudi za vse druge učne predmete.

Josip Dolgan

Nova nologa geografije

Znanosti ne smejo hoditi mimo življenja, temveč z njim; morajo ga podpirati. To je glavna naloga ved. Če se ozremo na geografijo in jo ocenjujemo s tega vidika, moramo reči, da svojo nalogo vrši, saj dobro orientira človeka na raznih področjih njegove dejavnosti in usmerja njegovo delo. Tem nalogam je bila v novejšem času priključena še ena. Beremo namreč: »Moderna geografija pomeni izvrstno sredstvo za mednarodno spoznavanje, razumevanje in s tem za mirno, konstruktivno sožitje med narodi ter za pravilnejše medsebojno vrednotenje, spoštovanje in upoštevanje. V območju OZN, v krogih mednarodnega kulturnega sodelovanja prav zaradi takšnega pojmovanja moderne geografije naši vedi odmerjajo zelo veliko vlogo in velik pomen v prizadevanju za pomirjenje med narodi in za utrditev mirovnih odnošajev v svetu.« (Geografski obzornik, leto 1., št. 1., str. 2.).

Vse hvale vredne naloge se je prvi lotil Geografski obzornik, ki hoče s posredovanjem znanja iz geografije sveta izvrševati del ves svet objemajoče mirovne in kulturne misije. (Melik na cit. mestu). Tako gledanje in taka vzgoja se sklada tudi z našo družbeno stvarnostjo, ki ne zamudi nobene priložnosti prispevati svoj delež za dosego visokega cilja.

Da pa ni dovolj, da učitelj le prenaša gradivo, objavljeno v Geografskem zborniku, v šolo in ga podaja učencem, je jasno. Treba je, da ima učenec gradivo tudi pred seboj v knjigi. Nekatera poglavja današnjih geografskih učbenikov se dajo uporabiti v naš namen, najmanj pa poglavje o prebivalcih. To se glasi čudno, in vendar je res.

Ko sem hodil v šolo in se učil geografije, sem se skoraj vedno spotaknil ob odstavku, ki govori o prebivalcih. Vedno ista pesem: država ima toliko km² in toliko prebivalcev, gostota znaša toliko, prebivalci so te in te vere, te in te narodnosti. Pika in nič več. Tudi pozneje, ko sem se učil geografijo, se odstavek o prebivalstvu ni razločeval od odstavka iz let mojega šolanja. Da bi učencev ne moril s kruto suhoparnostjo, sem si pomagal tako, da sem stikal po knjigah, časopisih in časnikih za primernejšim gradivom in ga nudil učencem. S tem pa ne trdim, da je treba številke kratko in malo popolnoma zavreči. V statističnih tabelah služijo kaj dobro računanju, n. pr. gostote prebivalstva, odstotkov narodnosti, pa tudi grafičnemu prikazovanju. Iznajdljiv učitelj bo našel še več načinov za koristno ukvarjanje učencev s številkami.

Danes nimam več opravka s šolskim delom, vem pa, da učna snov o prebivalstvu ni dosti drugačna od nekdanje. Da bo šola prispevala tudi s svojim učbenikom geografije le tistemu, kar je potrebno, da dosežemo visoki cilj, je nujno, da avtorji učbenikov za zemljepis v nekaterih poglavjih gradivo deloma izpremenijo, v poglavju o prebivalcih pa ga podajo precej drugače. Seveda ne morejo prinesti podrobnih slik o njihovem dejanju in nehanju, ali značilne poteze o njihovem življenju in delu je vendar mogoče podati. Česar ne poznam, ne morem ljubiti. Spoštovanje in ljubezen torej temeljita na poznavanju tega, kar je spoštovanja in ljubezni vredno.

Treba pa je storiti še korak. Naše šolske knjižnice naj bi polagoma dobile knjige, ki bi podajale izčrpne slike o narodih sveta. V kakem redu naj bi prihajale, ni važno, glavno je, da jih dobimo. Prepričan sem, da bi knjige s opisi iz življenja in dela raznih narodov imele privlačno silo tudi za odrasle, ki v splošnem tudi ne vedo kaj prida o ljudeh drugih narodnosti in so zato potrebni pouka.

Mislim, da bi mladino ne bilo treba za knjige posebej zainteresirati, ampak bi sama rada segala po njih. Izvedeti kaj o življenju narodov je, rekel bi, človeku prirojeno.

Svoj namen pa bodo knjige, da povem še to, ~~deso~~gle tem bolj, čim bolj jih bo učitelj izkoriščal pri pouku. Zgodilo se bo, da mu ne bo treba dosti besed, učenci, ki bodo knjige prebrali, bodo to, kar je potrebno, da vedo drugi, tem tudi posredovali. Učitelj bo samo usmerjal pripovedovanje učencev.

Franc Hribernik

Pa se sliš . . .

(Ob gostovanju Učiteljskega pevskega zbora iz Maribora)

Po uspelih koncertih v večjih krajih Slovenije se nam je tudi v Rogaški Slatini predstavil Učiteljski pevski zbor iz Maribora. Zbor pod vodstvom dirigenta Rizoca je zapel izbor umetnih in narodnih pesmi.

Dvorana Zdraviliškega doma je bila polno zasedena. Ljudje so pričakovali, da bodo deležni umetniškega užitka. Ugotoviti pa moramo, da je koncert presegel njihova pričakovanja. Mnenja smo, da je zbor pel odlično in takoj dosegel kontakt s poslušalci, ki so pevce nagradili z navdušenim ploskanjem.

Takih nastopov si v našem kraju še želimo. Prisluhnil sem ljudem po koncertu. Ljudje so bili navdušeni, izražali so svoje priznanje zboru in dirigentu. Brez dvoma si je zbor osvojil srca Slatinčanov. Pomembnost nastopa je velika, saj je koncert mnogo prispeval k vzgoji koncertne publike, ki je žal v našem kraju še maloštevilna. Vendar pa kaže, da ljudje radi poslušajo lepo slovensko pesem. DUP v Rogaški Slatini je zato povabilo pevce iz Maribora, da v našem kraju pokažejo, kako se poje in kakšni so uspehi marljivega dela. Društvo je prevzelo organizacijo nastopa.

Pevce in njihovega dirigenta so pozdravili pionirji s šopki. Predsednik DUP Rog. Slatina tov. Črepinšek je pozdravil pevce in izročil zboru vazo, dar učencev Ind. steklarske šole. Predsednik zbora tov. Zurman je v svojem pozdravu Slatinčanom povedali, da je želja zbora, ponesti slovensko umetno in narodno pesem med ljudstvo, med delavstvo.

Kdo bi lahko opisal navdušenje, ki je vladalo v dvorani. Zadovoljni poslušalci, razigrani pevci in odličen zborovodja so se medsebojno odlično razumeli. Dokaz za to je navdušen aplavz, s katerim je publika nagradila vsako pesem. Pri pesmi PA SE SLIŠ' pa se ploskanje sploh ni hotelo poleči, tako da jo je zbor ponovil. Pravzaprav bi lahko zbor vsako pesem ponavljal, vsaka je segla poslušalcem do srca.

Lahko samo rečemo — Mariborčani, bravo!

Prijetne ure po nastopu so minile v znamenju srečanj starih znancev, obujanja spominov in v prijetnem pomenku.

V našem kraju bo Učiteljski pevski zbor »Slavko Ostrec« vedno deležen toplega sprejema.

Črepinšek Milan

Sodelovanje šol z vzgojnimi zavodi

(Nadaljevanje s 1. strani)

rem pa mimo dejstva, da je za starše in nekatere učitelje že postalo pravilo, da je za prevzgojo otroka — pa tudi v najmanjši obliki — primeren samo vzgojni dom. Mar se ne bi dalo ob direktnih posegih šole za učenčeve starše marsikaj urediti in bi učenec tako ne bil prikrajšan za družinsko vzgojo? Vzporedno s tem nastane tudi vprašanje, ali je umestno v šoli strašiti otroke, da bodo šli v domove, če ne bodo dobri učenci. Ni čudno, da potem nekateri učenci učiteljem kar prigovarjajo, naj jih pošljejo v dom. Mar ni povsem razumljivo, da posameznike potem celo zamika sprememba in svojo izprijenost potencirajo, da bi tako prišli v dom! Doživeli smo celo primere, da so posamezniki sami prišli v domove s prošnjo, naj jih sprejmejo za gojence. O vseh teh primerih bo potrebno kritično premisliti in ubrati drugo pot.

Čas in razvoj, v katerem živimo danes, zahtevata od nas odločne ukrepe. Zato ni namen prikazovanja teh vprašanj, grajati nepravilnosti, temveč vzbuditi vero, da je mogoče s skupnimi napori izboljšati trenutno stanje in dati socialno in moralno ogroženi mladini vso pomoč pri njenem razvoju. Če bodo naši skupni napori prežeti z izredno ljubeznijo do teh otrok, bomo nekoč lahko s ponosom trdili, da smo jim nudili vse pogoje, da so se usposobili za samostojno življenje. In znali bodo ceniti vse napore, ki jih naša skupnost vlaga v njihov prid.

Milko Domajnko

Prof. Veselko Franjo:

V Benetke in Beneško Slovenijo

Oh, daj, zasijaj nam zore bajno,
vstani sonce zmage nam sijajno!
Prikaži skoraj žarko nam se lice,
pogažene pravice! (Ivan Trinko)

Na izlet za prvi maj se je sindikalna skupina ljubljanskega učiteljišča in vadnice vse leto pripravljala. Prof. Potiskova je udeležencem odvajala mesečne prispevke v izletniški sklad in se pogajala s »Turist birojem«. Stroške za pot bi bili težko vsi zmogli brez podpor Sveta za prosveto in kulturo, Društva profesorjev in predmetnih učiteljev, Počitniške zveze in Društva prijateljev mladine, za kar se jim zahvaljujemo.

Na potovanje smo se temeljito pripravili tudi s študijem in poročili. O čudežnem mestu na otokih, njegovih umetniških delih nam je predaval prof. Bazelj, nas v duhu vodil skozi zbirke umetnin v doževi palači, akademiji itd. Prof. Veselko nas je v predavanju popeljal v Beneško Slovenijo, med Rezijane, Terske in Nadiške Slovence. Slišali smo o njihovi avtonomiji pod oglejskimi patriarhi in beneškimi doži, o pevcu buditelju izpod sivega Matajurja Ivanu Trinku, o partizanu Marku Redelongiju, kako je tolkel fašiste, o edinstvenih šolah v Evropi, kjer otroci že preko sto let ne slišijo materinega jezika, pa ga vendar ne pozabijo.

Želeli smo jih obiskati. Za njihovo kulturno središče v Vidmu smo dobili leposlovne knjige od ljubljanskih založb, za kar jim gre priznanje in zahvala.

Pred Turist-birojem je dne 30. aprila sprejel osemindvajsetorico na mehke sedeže modri avtobus in pognal v sivo jutro. Kmalu je bila za nami Vrhnika in Cankar na obcestnem kantonu nas še pogledal ni. Proti Sežani je med rahel dež posijalo sonce, okrog nas se je razpela mavrica in letela z avtobusom preko kraških planot do meje.

Pregled na meji je bil kratek: pogledali so v kovčke in denarnice. Ko sem svojo oguljeno listnico že obrnil, so skozi raztrgano podlogo od zadaj pokukali petdesetaki. Uradnik je pomislil na prevaro, toda skozi razparano profesorsko revo so moleli le isti petdesetaki in varljivemu videzu sva se oba zasmejala.

Naša rampa se je dvignila in ustavili smo se pred italijansko. Radoveden sem bil na izpremembe; iz internacije pred trinajstimi leti sem se spomnil fašistične psovke: »La gentaglia maledetta!« Vstopil je graničar, salutiral, nas preštel in primerjal obraze s fotografijami na osebnem seznamu.

Na Občinah smo izstopili in se zaljubljeno zagledali v Trst: izgubljeni zlati ključ Slovenije v svet je ležal pred nami kakor na dlani. Na levi ob Miljskem zalivu se vrste cisterne rafinerije in škedenjski plavži. En sam parnik je iz prazne luke počasi lezel na morje.

Spredaj smo izstopili pred gimnazijo, ki se imenuje po Danteju. Poleg v muzejskem poslopju, kjer je stala nekoč avstrijska vojašnica, je še ohranjena jetniška celica, v kateri je preživel zadnjo noč pred obešenjem italijanski iredentist Tržačan Viljem Oberdan, atentator na avstrijskega cesarja Franca Jožeta I. (1882. leta). Fašistična Italija je poveličala njegovo smrt: spominsko kapelo okrog celice in vešal je napolnila s patriotskimi posvetili, grbi italijanskih mest in imeni tržaških prostovoljcev, padlih v prvi svetovni vojni.

Čutil sem, da sta tu pod tem marmorjem in uvelimi venci skupaj pokopana italijanska iredenta in fašizem. Spomnil sem se bojev na tržaških ulicah meseca maja 1945. leta, ko so jugoslovanski partizani skupaj z domačimi antifašisti preganjali Hitlerjeve naciste in Mussolinijeve fašiste. Padali so osvoboditelji in prelivali kri, da bi zrastel v Trstu pravi internacionalizem! Ali je strašna smrt antifašistov, obešenih v ulici Ghega, sežganih v rižarni, rešila mesto nesrečne preteklosti? Da bi bila utešena bolečina ljudstva tostran in onstran meje!

Na glavnih ulicah utripa velemestno življenje, po Via Carducci se vije brezkončna kača avtomobilov. V stekleni, pokriti tržnici nas je presenetila obilica živil, vestno in okusno razvrščenih za prodajo po kakovosti in ceni. Jabolka so bila dražja od oranž, ki so bile že od 140 lir kilogram. Silno drago je meso — po 1000 lir.

Vožnja po avtomobilski cesti tik ob morju je bila prekrasna. V Miramar nismo hoteli zaradi previsoke vstopnine (100 lir); po slikanju in ogledu grajskega parka smo nadaljevali pot mimo Devina, tržiških ladjedelnic, zdirjali preko Timave in kalne Soče v Furlanijo.

Med sveže zoranimi polji, špalirji obrezanih trt, murv, cvetočih breskev smo zavozili na dolg nasip, ki drži do morskega kopališča Gradeža (Grado). Okrog nas se je zalesketala laguna, na njej so se zrcalili lidi, otočki z ribiškimi kočami, pokritimi s strehami iz trstike. Sem so se rešili ob propadu imperija begunci pred Goti in Huni in zrastel je Gradež. Danes čakajo na letoviščarje prazni hoteli ob nizki, peskoviti plaži, ki se vleče nekaj kilometrov in tone v morje.

Oglej — Aquilea, iz katere so udrle rimske legije v Panonijo in Ilirik, leži porušen, pokopan pod naplavinami; posamezne stebre prerašča bršljan, med cipresami žalujejo spomeniki davne slave in moči. V oglejski stolnici, iz katere so pošiljali patriarhi Slovencem misijonarje, diši po trohnobi, tlak iz mozaika se ugreza in zvija. Pred zvonikom, ki se ogleduje daleč preko Furlanije, doji na steber postavljena volkulja dvojčka Romula in Rema, v katedrali pa poučuje katehet otroke verouk ali kaj: Slovenec pač pomisli na »kulturonostvo« v znamenju križa in volkulje.

Za zasneženimi Dolomiti je ugasnilo sonce in tema je legla na Benečijo, sredi katere so na relejnem stolpu televizijske postaje žareli raznobarvni signali. Morski svetilnik je kazal v Benetke, mi pa smo se nastanili v predmestju Marghera v majhnem hotelu »Torreta«. Četvorico so nas stisnili v zelo čisto sobo, ki stane za noč 1295 lir. Večerja je bila za 600 lir: juha in košček teletine s krompirjem.

Na televizijskem aparatu v kotu obednice smo prvič gledali oddajo. Na programu je bila proslava 1. maja. Na steklenem elipsoidu se je v vijoličasti svetlobi pojavila pevka in okrog nje na odru pred zastorom nekaki delavci ali telovadci z velikimi zastavami v rokah. V ritmu melodije se je kabaretna pevka zvijala, mahala z rokami in nogami, slišati je bilo nevidno ploskanje in zastavonoše so odkarakali. Gostje okrog miz so od dolgočasja zehali in prebudili jih niso niti ropotajoči bobni, s katerimi so prikorakali uniformirani skavti. Razočaran nad takšno profanacijo prvega maja sem zdržal še do krotilca kač; ko si je ovijal udava okrog vratu, sem utrujen odšel spat.

Drugo jutro nas je avtobus vozil med samimi tovarnami in rafinerijami do obale, kjer smo zdirjali preko beneške lagune po štiri kilometre dolgem mostu. Na njegovem koncu je začetek Benetk zelo prozaičen: tovarna, postaja, poleg velikanska, štirinadstropna garaža za več tisoč avtomobilov.

Prave Benetke so nam pokazale svoje lice, ko smo se za 50 lir vkrcali na motorni čoln. Ta beneški »tramvaj« vozi od postaje do postaje po 4 km dolgem Velikem kanalu (Canal Grande).

Na obeh bregovih se kakor na filmskem platnu odvija z umetniško fantazijo narisana scenerija za čudežno pravljico na vodi. Hiše dobesedno rastejo iz morja, očem se zazdi, da plavajo in se zibljejo, niha pa le njihov občudovalec na palubi čolna. V vodnem zrcalu kanala si ogledujejo gizdave palače bogatašev svoja renesančna in gotska pročelja iz belega marmorja. Balkone, okna, vrata krasijo marmorni loki, vitice, cvetovi, vse dol do prozorne vodne gladine. Glej, iz odprtega salona je samo korak do morja, ki pljuska na teraso. Mirno plove črna gondola; kljun in rep ima visoko dvignjen kakor labod. V njej sedita objeta mladoporočenca, bogata tujca s kupom kovčkov. Gondoljer stoji zadaj in poganja z veslom.

Izstopili smo na južnem koncu Velikega kanala, kjer zapira laguno Lido; njegovi parki in vrtovi se zdijo, da plavajo na valovih. Vse lepotije beneških graditeljev so tu postavljene na ogled. V modrino neba se boči kupola cerkve Madonne della Salute, okrašena z bujnim baročnim okrasjem in Jurijeva cerkev bele in rožnate barve na otočku, velikem za dlan. Motorni čolni režejo brazde, na njih poskakujejo gondole. Glej, našo izletniško ladjo Burjo na Riva degli Schiavoni; pozdravljamo

Nekaj o honorarjih za nadurno delo

Z novim odlokom o honorarni službi, ki je stopil v veljavo 8. marca 1956, se izplačujejo honorarji za nadurno delo učiteljem, ki poučujejo na nižjih gimnazijah, po 120 din, predmetnim učiteljem po 150 din, profesorjem pa po 180 din na uro. Istočasno so bila razveljavljena vsa določila odloka iz leta 1954, po katerem so se plačevali honorarji za nadure na nižjih gimnazijah enako učiteljem in profesorjem in predmetnim učiteljem po 120 din odnosno 140 za predmete z obveznimi pismenimi nalogami.

V Objavah štev. 7 iz leta 1952 je tolmačenje sekretarja Sveta vlade LRS za prosveto in kulturo prvič uvedlo neenotno nagrajevanje honorarnih ur za učitelje, predmetne učitelje in profesorje, ki poučujejo na nižjih gimnazijah. Kmalu zatem so bili honorarji za nadure zopet poenoteni in so se izplačevali kakor pred 8. decembrom 1952.

Čemu te in takšne spremembe v tako kratkem razdobju? Videti je, da se ne moremo odločiti, kaj naj bo vodilo pri honoriranju nadur na nižjih gimnazijah, kjer danes po sili razmer poučujejo učitelji, predmetni učitelji in tudi profesorji, zlasti mlajši. Ali naj bo sedanja nagrada za preko redno šolsko delo v prvi vrsti stimulacija redkim profesorjem, ki so se odločili za poučevanje na nižjih gimnazijah, ali opozorilo učiteljem, da bi si čimpreje pridobili kvalifikacijo predmetnega učitelja? Ali pa je vljuden opomin učiteljem, da je njihovo delo na nižjih gimnazijah manjvredno in da njihovo mesto ni tukaj, ampak na osnovnih šolah?

Večina učiteljev, ki poučujejo na nižjih gimnazijah, so strokovno dobri učitelji, saj so to morali biti, ko so v času pomanjkanja profesorjev in predmetnih učiteljev prevzeli zelo težko in odgovorno nalogo v tem, tedaj novem tipu obvezne šole. Tu že devet let delajo z mladino v starosti od 11. do 15. leta. Metodični prijemi pri učno-vzgojnem delu s to mladino so pri teh učiteljih boljši kakor pri mladih predmetnih učiteljih ali profesorjih brez delovnih izkušenj. Verjetno pa je najboljši uspeh pri starejših predmetnih učiteljih in tistih, ki so kot osnovnošolski učitelji z večletno prakso v teh letih diplomirali na VPŠ.

Ponavljam že večkrat poudarjeni socialistični načeli: vsakemu po njegovem delu, za enako delo enako plačilo. Honorarno delo se nagrajuje in tako nagrajevanje bi nujno moralo upoštevati vsaj eno teh načel, ako tega ne moremo doseči pri mesečnih plačah, ki slonijo na sistemu plačilnih razredov, kjer ima učitelj med učnim kadrom najnižje mesto.

Delo na nižjih gimnazijah ni tako enostavno in preprosto, obstoječe razlike med učitelji, predmetnimi učitelji in profesorji na nižjih gimnazijah pa niso v takem razmerju, kakor so šablonsko odmerjeni honorarji za nadurno delo le-teh.

Hvalec J.

Založba Obzorja

Lansko leto je izšla knjiga »Splošno strojeslovje« I. del, ki jo je napisal Danilo Kraigher. Ta knjiga obsega poglavje »Enciklopedija gnanih strojev« in stane 190 din. Pod navedenim poglavjem obravnava avtor:

Stroji in njih delitev.

Gnani stroji.

I. Prenašalni stroji: za prenašanje trdnih tvarin, za prenašanje tekočin in za prenašanje plinov.

II. Preoblikovalni stroji.

Pravkar je izšla druga knjiga kot dopolnilo prve; napisal jo je isti avtor. Obsega poglavje »Enciklopedija pogonskih strojev«. Knjiga je zelo obširna in stane 460 din. Iz njene vsebine navajamo: animalni motorji, vetrni motorji, hidravlični motorji, toplotni motorji, električni motorji, zgodovinski razvoj motorjev, atomska energija in računski primeri.

To delo je zraslo v učilnicah (tako pravi avtor), ker so vse te probleme, ki jih vsebuje knjiga, sprožili učenci. Avtor pa je popravljal, dopolnjeval in dajal najprimernejšo obliko. Oba dela sta nujen pripomoček učencem nižjih in srednjih strokovnih šol, vsem slušateljem mojstrskih in drugih sorodnih šol in tečajev, v katerih se delavci pripravljajo na izpite za višjo strokovno kvalifikacijo. Oba dela te važne knjige spadata v poglavje priročnikov, katerim hoče naša založba posvetiti vso pažnjo in s tem izpopolniti občutno vrzel v naših izdajah.

Pravljice. Na tisoče in tisoče izvodov pravljic je šlo že med našo mladino. Vsaka knjižica je posebnost, vsaka obravnava drugo temo iz drugega področja in iz drugega teritorija. Med njimi so izšle slovenske, srednjeveške, islandske, turške, norveške, keltske, češke, srbske, hrvaške, italijanske, japonske, švicarske in druge pravljice. To je dokaj pester svet, pestra slika življenja vseh narodov, ki je podana otrokom v lepi besedi, originalni ilustraciji, primerni vezavi in po nizki ceni. Doslej je izšlo 53 zvezkov, broširanih in kartoniranih, po 40 in 70 din. Kompleti so velika in zelo iskana redkost. S pravljicami bomo nadaljevali, apeliramo pa na vzgojitelje, da opozorijo svoje učence na te izdaje, ki so zanje najprimernejše čtivo. V tisku so še naslednje:

Ema Babnik: Grozdje stare Magdičke. Norveške narodne: Grad Soira Moira. Keltske narodne: Kovanove dogodivščine. Češke narodne: Vodna roža. Milica Kitek: Pomladanska. Srbske narodne: Stajša in Mladen. Japonske narodne: Trije močni. Polko Dolinec: Okamenele kraljične. Tisoč in ena noč: Ali baba in 40 razbojnikov. Srednjeveške narodne: Vir življenja. Vilko Ban: Pravljica o ugrabljenih otrocih. Italijanske narodne: Zlate oranže.

»Bilo je nekoč« — zgodovinsko priročno čtivo v zvezkih. Od nekdaj je primanjkovalo priročnikov, ki bi v poljudni obliki obravnavali zgodovino, zemljepis, prirodopis, matematiko, industrializacijo, zadružništvo, rudarstvo, poljedelstvo itd. Zaradi tega je založba sprejela v svoj program izdajo takih del, ki naj bi jih napisali in ilustrirali naši najboljši pisatelji in najboljši slikarji. To je težka in odgovorna naloga, ki jo morejo reševati le kolektivi, sestavljeni iz vseh vrst umetnikov in vseh vrst pedagogov, teoretikov in praktikov. Tudi psihologi morajo imeti pri tem svojo besedo. Če pogledamo nekatere dosedanje izdaje, moramo ugotoviti, da so neprimerne po vsebinski, kakor tudi po literarni, slikovni in pedagoški plati. Take izdaje tudi niso poceni ter mora vsako podjetje dajati lastne subvencije, če hoče, da bo cena primerna in dostopna večini učencev. Naša založba je dala prednost in poudarek domači zgodovini. V treh zvezkih, ki so doslej izšli, sta pisatelj Oskar Hudales in ak. slikar Janez Vidic podala kos naše zgodovine, počenši od najstarejših časov. V prvem zvezku je opisano življenje predzgodovinskih trogloditov ter usoda mostiščarja Guna, ki je našel ječmen ter s tem preusmeril vso prehrano mostiščarjev. Povesti nosita naslova:

»Pralovec Geg« in »Gun najde ječmen«. Drugi zvezek »Faraonov praznik« in »Junaški Spartak« vsebuje doživljaje male Egipčanke Hatasu pri slavnostih ob prazniku žetve v starem Egiptu. Špartak je bil vodja upora sužnjev proti Rimljanom. Nadvse zanimivo je opisano njegovo življenje, njegovi boji in smrt. Tretji zvezek ima tudi dve poglavji. Prvo »Na veliko pot« nam pripoveduje o tem, kako je prišlo do velikega preseljevanja Slovanov, drugo» Slovenski knez« pa vsebuje zgodbe iz prvega obdobja naselitve slovenskega ozemlja. Tudi ti zvezki so po 40 din.

V tisku so že naslednji zvezki:

4. zv. Pogubni oblak — Črna smrt; 5. zv. Rdeči polmesec; 6. zv. Gradovi padajo; 7. zv. Pot v neznano; 8. zv. Sod s knjigami; 9. zv. Korak čez prag; 10. zv. Grenki kruh.

Kot razredno čtivo oziroma kot priročnik pri domoznanskem pouku pa bo izšlo delo Oskarja Hudalesa — »Veselo potovanje«. Stara znanca naših abecedarjev, Ivo in Ana, potujeta po domovini. Na tem potovanju doživita in vidita, česar sta se učila pri domoznanstvu. Obiščeta planšarje, rudarje, delavce, kmete v zadrugah, elektrarne, tovarne itd. Knjiga je pisana v obliki razgibane potopisne povesti in bo izšla v poletju, da bo lahko nastopila svojo pot med šolarje že v prihodnjem šolskem letu.

Pedagoška dela — tudi na te ni pozabila založba. V tisku so: Ivo Jančič: Risanje v osnovni šoli, Mavricij Zgonik: Risba v geografiji in dr. F. Hillebrandt: Nova pota v šolstvu. Opis in rok izdaje teh del bomo objavili v eni izmed prihodnjih številk PD.

ŠE O OCENJEVANJU

Ker je tov. -C (Zakaj se ni podpisal s polnim imenom? Mnogo laže se je pogovarjati s človekom kakor s črko!) že začel s požarom in gašenjem, naj razpredem kar njegovo primero:

Požar je zajel že celotno mesto. Ampak, ker je šolska reforma, t. j. brizgalna nove konstrukcije še v tovarni, moramo z gašenjem pač počakati tako dolgo, da jo dobimo. ?! Z drugimi besedami, šele po uzakonitvi šolske reforme se bo dalo pri ocenjevanju kaj spremeniti. Tov. -C zahteva, naj bo hiša najprej sezidana, nato bomo pa že spremenili okna in vrata in kar bo še treba.

Na vsak način je odnos učencev do učenja najbolj važen. Če je tov. -C količkaj pazljivo prebral moj članek, je moral opaziti rdečo nitko, ki se vleče skozenj: misel, naj se učenec ne uči za šolo, temveč za življenje, zase in za skupnost.

Rad bi vprašal nekaj stvari:

1. Koliko razrednih skupnosti, ki to res so, bi utegnili našteti v naših povprečnih šolah?

2. Kako so se uveljavili pionirski krožki, kjer so otroci drug drugemu pomagali pri učenju?

3. Kako organizirati to medsebojno pomoč (da bi jo organizirali otroci sami, najbrž tudi tov. -C ne verjame), če so vasi raztresene, pri celodnevnem pouku, pri nezainteresiranih starših in pri vseh drugih »zunanjih faktorjih«?

4. Do kdaj misli tov. -C, da bi utegnili imeti večino razredov z največ 30 učenci? Bojim se močno, da še ne takoj...

5. Kako naj bo do takrat v razredih s 50 in več učenci, s skupinskim poukom itd.?

6. Kako naj »prepričam« »kadrovce«, da pomeni njihov neuspeh (vzroki: nezanimanje, domače delo, nogomet...) omalovaževanje skupnosti in da hudo prizadeva čast razreda?

Zvezde so lepe, nič ne rečem. Samo previsoko so...

Ne delajmo si utvar, bodimo realisti in glejmo stvari in možnosti take, kakršne so, in ne, kakor bi si jih želeli... Tudi kadar smo najbolj lačni, jemo z žlico...

Prav gotovo ima tov. -C prav, ko pravi, da bo treba posebno glede vsebine in metod vzgojno-izobraževalnega dela kaj spremeniti. Celo marsikaj! Samo škoda, da nismo s tem spreminjanjem začeli že davno, ampak smo čakali in še čakamo prekrižanih rok, kdaj nam hiša do tal pogori, kdaj bo šolska reforma uzakonjena.

Šolska reforma prav gotovo ni penicilin, da bi kar takoj zatrla kužne kali, ki sedaj ovirajo dosezanje boljših učnih uspehov. Ocenjevanje učencev je samo eno poglavje i naše šole i njene reforme.

Če me je tov. -C drugače razumel, me je razumel napačno. Vendar po svoji krivdi, ker sem pod naslov svojega članka razločno napisal: Prispevek.

Ernest Tiran

Iz Celja

Zborovanje učiteljev v celjski okolici

V risalnici II. osnovne šole so se dne 17. V. zbrali učitelji in učiteljice na zborovanje iz devetih osnovnih šol celjske občine, in sicer iz treh celjskih, iz Svetine, Štor, Kompol, Teharja, Ljubečne in Šmartnega v Rožni dolini. Za ta dan so izbrali prav posrečen program.

Uvod v zborovanje sta bili dve odlično uspeli hospitaciji pri pouku risanja v IV. in I. razredu. Z občudovanjem smo opazovali iznajdljivost tovarišice Vide Jagodičeve, razredničarke IV. razreda, ki je z zborno recitacijo Aškerčeve pesmi Anka nakazala snov za risarsko uro. Da bi učenci pesem čim boljše dojeli, občutili in jo pozneje tudi ilustrirali, so si Anko kot revo v zakrpani obleki, njeno culo, nagačene ptice in travniške cvetice natanko ogledali. Zelo ginljiv je bil socialen poudarek ob nesrečnem otroku, ki mora iti z doma. Po tako temeljiti in dramatizirani pripravi so učenci sedli za mize in risali. Udeleženci so si medtem ogledali njihove risarske izdelke v mapah. Po končani uri so lahko videli pravkar izvršene ilustracije.

Tudi druga učna ura tovarišice Tilčke Bornškove v I. razredu je vzbudila veliko pozornost. Po recitaciji o materi, kako skrbi za otroke, je prišel pogovor na kokljo, ki skrbi za svoja pišča. Nato so si ogledali živo pišče in ga opisali, da bi ga čimlepše upodobili. Najprej so ljubko živalco oblikovali iz plastilina. V modeliranju so pokazali svojo spretnost. Posamezniki so potem pokazali še svoje risarsko znanje na šolski tabli. Šele potem se je lotil risanja ves razred. Ko so nato s škarjicami izrezali narisane podobe, so se urili še s čopiči, namočenimi v vodo, v slikanju silhuet na stensko tablo. Sledil je vesel zaključek. Na lepih enobarvnih rutičah, toda v različnih barvah, so ugibali imena barv. Nato so slikali rutice z vodenimi barvami.

Razprava o obeh uspelih učnih urah je pokazala, da je tudi risanje težak predmet, ki ga mora učitelj dobro obvladati, če hoče doseči zadovoljive uspehe. Obe tovarišici sta želi pohvalo in priznanje.

Po živahni razpravi o hospitaciji se je začelo zborovanje. Predsednik društva tov. Martin Ambrož je uvodoma poročal o sestanku okrajnega koordinacijskega odbora, ki ga sestavljajo predsedniki društev. Odbor je na svoji seji meseca aprila ugotovil, da je učitelj izpostavljen javni kritiki, zato mora gledati, da čimpravilneje uveljavlja svojo sposobnost.

Učiteljevo delo je prvenstveno v šoli, ki ji mora posvetiti vso skrb. Ugotovljeno je, da ni vsak učitelj kljub svoji izobrazbi sposoben za vsako izvenšolsko delo; zato ga ne moremo siliti k nečemu, za kar nima zanimanja. V borbi za izboljšanje gmotnega položaja prosvetnih delavcev naj prispevajo vsa društva.

Na dnevnem redu je bila tudi razprava o šolski reformi. Ker je celjsko učiteljsko društvo že izreklo svoje mnenje o njej in so bili sprejeti sklepi ter predloženi pristojnim forumom, je tokrat prišlo ponovno do izraza mnenje, da je učiteljstvo za enotno osemletno šolo, ki naj nudi širšo izobrazbo in omogoči mladini dovršitev vseh osem razredov. O predlogu, da bi na osemletnih šolah uvedli esperanto kot tuj jezik, društvo ni sprejelo dokončnega sklepa.

V mesecu juniju je predviden poučni izlet na Posavje, kjer bi si ogledali novo tovarno rotacijskega papirja v Vidmu, muzej v Brežicah in rojstni kraj maršala Tita.

Izražena je bila tudi želja, naj Zavod za socialno zavarovanje omogoči večjemu številu prosvetnih delavcev zdravljenje v zdraviliščih.

Z velikim zadovoljstvom in zadoščenjem je zbor čestital k odlikovanju učiteljice Angele Sadar, ki je prejela Red dela II. stopnje, in Mojce Pečnikove, odlikovane z Redom dela III. stopnje.

— nik

Jubilej zaslužnega dirigenta Albina Horvata

40 let umetniškega delovanja

Kdo ga v Mariboru in okolici ne pozna? Mlad in čil je že 40 let med nami, odkar je kot dijak začel peti pri pevskem zboru Narodne čitalnice. 8 let je bil član Glasbene matice kot pevec in v simfoničnem orkestru, 10 let je vodil pevski zbor »Luna« v Krčevini, 9 let je bil župni zborovodja Ipavčeve pevske župe, 10 let zborovodja Delavskega pevskega društva pekovskih pomočnikov (Miloš Zidanšek), celih 29 let pa je zborovodja žel. zbora Drava oz. naslednika Angel Besednjak v Mariboru. Ves čas po osvoboditvi uči na VI. gimnaziji petje in vodi odličen pevski zbor pionirskega odreda. Tako se mu je nabralo že 40 let glasbenega dela, pač izredno delo za prosvetnega delavca, ki je po maturi 1917 bil vedno tudi najboljši pedagog. Dovršil je več tečajev za harmonijo in zborovodstvo ter tudi sam uglasbil nekaj lepih pesmi, ki jih zbori prav radi pojo. Na šoli ima tudi vzorne nastope, pred tedni so ga obiskali celo ljubljanski glasbeniki in mu izrekli vse priznanje. Že več let opravlja posle inšpektorja za petje v mariborskem okraju.

Za temi podatki se skriva izredno požrtvovalno delo, ki ga Albin opravlja za napredek glasbene kulture bodisi pri zboru odraslih (največ fizičnih delavcih) ali pa med gimnazijsko mladino. Kadarkoli gre za dobrodelne koncerte ali manifestativne prireditve, kadarkoli je treba pokazati pevske kvalitete mariborskih pionirjev, vedno vidimo Albina Horvata s svojimi starejšimi ali mlajšimi pevci. Šola bo proslavila njegovo obletnico konec maja v Unionu.

Prosvetni delavci smo ponosni nanj, saj nam je vzor obširnega, nesebičnega izvenšolskega kulturnega dela med delovnimi množicami. Ob njegovem jubileju mu želimo, da bi še dolga leta z mladostnim žarom vodil svoje pevce k novim uspehom!

-c.

Brati ali čitati?

Ob prebiranju starejše in mlajše literature te vrste, ob praksi na vadnici, ob študiju slovenskih osnovnošolskih beril od prvih početkov do danes, ob pripombah k svojim predavanjem o metodiki branja so se mi pogosto porajala najrazličnejša drobna vprašanja, a sem jih vedno odslavljal z izgovorom in opravičilom, da je zanje še vedno čas. Ko pa sem premlel zadnje članke o tej reči v »Prosvetnem delavcu« in »Sodobni pedagogiki«, se misli niso dale več odgnati; zato naj gredo svojo pot...

Najprej: brati, berilo, branje — čitati, čitanka, čitanje, čtivo.

To vprašanje je rešil že Primož Trubar v prid prvi trojici, saj pravi v Abecedariumu 1555: Ene bukvice, iz katerih se ti mladi inu preprosti Slovenci mogo lahku tar hitru brati inu pisati naučiti.[1] Od tedaj dalje se je učila naša mladina brati iz abecedik, abecedik ali plateltofov, plateltofov ali bukev teh čerk inu besedi in pripomočkov s sorodnimi naslovi, branja pa so jo učili tudi iz katekizmov in Evangelijev inu branj. Šele l. 1778 je postregel in hudo ustregel naši mladini Blaž Kumerdej s prevodom prvega poglavja Felbigerjevega berila posvetnega značaja — Vodenji za brati... Kumerdej je poslovenil nemški naslov Leseübungen z Vodenji za brati — ne pa čitati. Tudi po mlajših izdajah (Vadenje za brat ... 1796, ok. 1800, Vadbe za branje... 1806) so se učenci učili brati, ne pa čitati. Od tedaj dalje do l. 1902 nisem našel nobene slovenske osnovnošolske čitanke, ampak samo berila. H. Schreiner in Fr. Hubad pa sta odprla vrata čitankam in so ostala odprta vse do l. 1939, ko je izšlo Drugo berilo K. Hafner in Fr. Ločniškarja. Tedaj se je ocenjevalec P. spotaknil tudi ob izraz berilo[2] in sta mu sestavljalca dobro odgovorila, da je le izraz berilo slovenski.[3]

Beril niso poznali ne le na Kranjskem, ampak tudi na Primorskem, Koroškem in Štajerskem, le v Prekmurju, ki je živelo do l. 1918 v drugem kulturnem območju, niso brali, ampak čitali. Že Miklošič Kuzmič pravi v naslovu svojega abecednika iz l. 1780: Slovenski silabikár, z- šteroga se deca šteti more navčiti. Tudi ponatisi Küzmičevega silabikarja uče »šteti«, »čteti« še šestdeseta leta 18. stol. S »Perve knige čtenja... 2. izd. 1781« hoče učiti čitati tudi Ignáci Báraný.

Po vojni smo spet dobili sedanje čitanke in ne — berila.

V srednji šoli so bila od Bleiweisovih »Slovenskih beril« (od 1850 dalje) večinoma berila in so ostala do danes.

In naše preprosto ljudstvo? V cerkvah je slišalo, da se evangelij bere: zato ne čita čtiva, ampak le bere dobre knjige, dobro branje.

Čitati, čitanka, čtivo so srbohrvatizmi in sta jih uvedla Cigale in Janežič. Ker so se udomačili, jih Slovenski pravopis dovoljuje. Danes bi izobraženec res že težko pogrešal »čitljivo pisavo«, »načitanost« in lepo »čitalnico«, prav lahko pa »čitanko«, »čtivo« in »čitanje«, četudi je prodrlo tudi v izpričevala.

Enotna osemletna šola bo v bodočnosti zahtevala tudi enotno izrazoslovje, da ne bodo učenci prvih štirih razredov čitali iz čitank, učenci naslednjih razredov pa — brali iz beril, če ne bomo obojega nadomestili s čim drugim.

Pedagogi pravijo, da bi z izrazom brati, branje označevali začetno branje, dokler ta akt še ni zmehaniziran, ker učenec res zbira črke v zloge in te v besede, gladko branje pa bi imenovali čitanje. Etimologija besede bi se res ujemala s postopkom začetnega branja, toda zakaj ne bi pozneje »gladko bralic«?

I. Andoljšek

[1] Naslov je transkribiran iz bohoričice v današnji pravopis.
[2] P 1940-41, str. 109.
[3] Sn 1914, str. 41 (kratice kot v Slov. biogr. leksikonu).

Učiteljišče v Tolminu

vabi vse učitelje, svoje bivše dijake in profesorje na slavnostno zborovanje ob proslavi 10-letnice obnovljenega dela po osvoboditvi. Proslava bo v okviru »Kulturnega tedna«, dne 9. junija 1956 dopoldne, v parku Dijaškega doma v Tolminu.

Pridite, da obudimo spomine na lepa študijska leta ter na skupno življenje v Dijaškem domu ob modri Soči!

RAVNATELJSTVO

našo trobojnico, veselo plapolajočo.

Sredi vrveža tujcev vsega sveta se dviga Doževa palača; njena nadstropja iz rdečega in belega marmorja nosi galerija gotskih obokov, glave stebrov so vsaka za sebe umetnina. Iz palače drži na vzhodni strani preko ozkega kanala pokriti Most vzdihljajev, po katerem so vodili obsojence v ječo in smrt.

Cerkev sv. Marka so zidali več stoletij v romanskem, gotskem, bizantinskem slogu. Vse, kar so dobili v orientu lepega, so vzidali: 500 stebrov iz marmorja vseh barv. Lizipove konje so v četrti križarski vojski ukradli v Carigradu in jih postavili nad portal.

V somrak cerkve svetijo zvezde s sinje-modrih svodov. Oboke pokrivajo mozaiki iz beneškega stekla in na njihovo zlato podlago so vložene slike v vseh barvah. Vse te umetnine razen zlatega Markovega oltarja je v dolgih stoletjih načel zob časa. Mozaična tla se zvijajo in ugrezajo nad trohnečimi piloti. Vse postaja muzej, spomin na stoletja slave in moči, ko so bile Benetke prag Evrope, je povezale z Levantom in pobrale trgovski profit.

Stara in nova prokuracija zreta s stoterimi okni na Markov trg. Sem se usipavajo s streh, fasad celi oblaki golobov, ko udarjata bronasta črnca — avtomata s kladivi ure na zvon odprtega stolpa. Golobi sedajo na roke tujcem; tudi mi jih pitamo in se z njimi fotografiramo za spomin. Na Piazzeti pred Sansovinovo knjižnico nam ponuja prodajalec razglednice v slovenščini in za dinarje. Beneška zrcala, dragocene vaze v razkošnih izložbah so bajno drage.

Pogreznjene Benetke nam je pokazal nagnjeni zvonik ene od sto cerkva, ki leže navzdol kakor preteči kazalec bližnjega konca. Staranje smo videli v blodnjaku ozkih, temnih uličic in hodnikov, kjer se ljudje prerivajo kakor mravlje v mravljišču. Samo lokali so v pritličju, stanovanja pa v nadstropjih, pri soncu, kjer na oknih čez uličice obešajo perilo, berejo, kričijo, pojejo. Otroci se zibljejo spodaj v čolnih na kanalih med zidovi, ki se podirajo in lezejo v umazano vodo.

Na majhnem trgu stoji konjeniški spomenik condotiera Bartolomea Colleonija, umetnina renesančnega kiparja Verocchia. Drzni jezdec v viteškem oklepu sedi na ognjevitem žrebcu, ves živ, sproščen, ulit v bron, ki se ga niso stoletja niti dotaknila. Bližnja gotska stolnica St. Giovanni et Paolo je stara grobnica; na pokrovih marmornih sarkofagov so izklesani ležeči mrtveci.

Opoldne so nam natakarji v dveh restavracijah, kjer za pogrnjenimi mizami še ni bilo niti enega gosta, odklonili vstop, ker nismo hoteli (bolje mogli) naročiti predragega kosila za 800 lir.

V preprosti točilnici smo malicali, kar smo vzeli s seboj in naročili pijačo. - Televizijski sprejemnik je kazal proslavo prvega maja v cerkvi svetega Petra v Rimu, kjer so prinesli na nosilnici papeža skozi množico pred mikrofon. Tu je urbi et orbi razglasil neverjetno novico, da bo odslej tudi cerkev proslavljala prvi maj kot praznik dela in god svetega Jožefa, patrona delavcev. Praznik, določen od Druge internacionale, praznovan že 66 let z rdečimi zastavami, s petjem internacionale, cerkvenim prokletstvom, streljanjem delavcev — sedaj pa papež — kakšno ponižanje! — pozdravlja delavske delegacije Fiata iz Torina, Brede iz Milana in jim deli svoj blagoslov! Taktika je jasna: ker je fronta kapitalizma na umiku pred zmagovitim pohodom socializma, ki ga nosijo v svojih rokah množice, je treba njihovo enotnost razbijati, in talar se meša med delavske kamižole.

Ko smo popoldne čakali na avtobus pri mostu v restavraciji — zunaj je deževalo in galerije so bile zaprte — sta nam mehanika tožila o pomanjkanju in nizkih plačah (okrog 40 tisoč lir). S pridušenim gnevom, pri tem sta se pazljivo ozrla okrog sebe, sta s številkami dokazovala milijonske dobičke svojega podjetja. »Vederemo! Po volitvah!« je končal mlajši in zapretil z žuljavo pestjo. Pravi prvomajski protest izkoriščanega siromaka proti gospodi v svili in zlatu! Zakaj sem se pri tem spomnil italijanskega zidarja, ki nam je internirancem v Monigo - Treviso prinašal v taborišče mimo karabinerjev za srajco skrite konserve?

Naš izlet je nato zadela nesreča, ki sta jo že pri Gradežu slutila vodja pota Peter in šofer Jernej. Ustavili smo se na mostu, šofer se je mučil, motor pa ni in ni ubogal. Nesrečni Jernej je stal brez moči s črnimi rokami poleg svojega mrliča, mimo pa je dirjala parada avtomobilov vseh znamk in držav Evrope. Vodja je s kislim obrazom in povešenimi očmi nekaj jecljal, da ne bo nič s Padovo, kamor smo bili namenjeni, domov v hotel pa se bomo peljali takoj.

Prava sreča v slovenski smoli: v nekaj minutah je za nami privozil drugi avtobus Turist-biroja z izletniki Trgovske zbornice. Sprejel nas je na stojišča in glej ga spaka: povedali so nam, da so tudi oni imeli že triurno zamudo zaradi defekta.

No, našega saboterja so popravljali malo dlje, kar 22 ur, celo noč in drugi dan do štirih popoldne. Nekaj zaslug — če je verodostojno Petrovo opravičilo — za to zamudo ima sam papež s svojo proslavo prvega maja, ker je baje zaradi tega počivalo delo v delavnici oziroma ni bilo pri roki primernega tesnila.

Padova nižina je cvetoči vrt Italije in skozenj drži med drevoredom visokih topolov ravna in kakor steklo gladka avtostrada. Naš avtobus je kar požiral kilometre, da bi dohitel zamudo in dosegel Beneško Slovenijo.

V Vidmu — Udine (80.000 prebivalcev), glavnem mestu Furlanije, smo se prerivali med množicami po tesnih ulicah do uredništva Matajurja, tednika za Beneške Slovence. Tam so nas zaman čakali, saj smo se bili napovedali že dopoldne, prišli pa šele ob šestih zvečer. Ob osmih, ko se je že večerilo, smo odšli proti Gorici, tako je odpadlo vse tisto, kar smo si najbolj želeli videti — Čedad, Sv. Peter, Landarsko jamo.

V knjižnici prosvetnega društva Beneških Slovencev smo predali naš knjižni dar za društveno knjižnico, ki razpošilja knjige po vaseh. Pred veliko stensko sliko prvega buditelja, profesorja in pesnika Ivana Trinka - Zamejskega smo posedli, urednik Matajurja in njegova žena pa sta nam odgovarjala na številna vprašanja.

Kruha raste premalo doma našim beneškim rojakom in zato jih odhaja blizu 5000 na sezonsko delo v tujino ali pa tudi za stalno, posebno v Francijo in Belgijo. Tam garajo v rudnikih brez mehanizacije, radi bi vzdržali deset let do penzije, pa večinoma že prej zbolijo in se vračajo domov umirat.

In doma čakajo lačni novi tisoči, nezadostno zaposleni. Tovarne ni v Beneški Sloveniji nobene, saj celo Videm — Udine zaposluje v dveh livarnah samo 1000 Furlanov; ne imenujejo zato zaman revni, brezposelni Furlani Beneških Slovencev svoje brate.

Zato je s kulturnim in političnim delom težko: komaj se izuri pevski zbor, že razpade, ljudje morajo v tujino za kruhom, bližajo se občinske volitve in volivcev ni doma. Ko sem pokazal na pokojnega Iv. Trinka in vprašal, koliko je še ljudstvu zvestih duhovnikov, smo zvedeli, da sta bržkone od dvanajstih samo še dva in še ta si ne upata javno nastopiti. Uspehov pri prosvetno-kulturnem delu pričakujejo od dijakov-štipendistov, ki študirajo v Trstu. V počitnicah bodo nesli knjige v vasi in prirejali tam pevske in igralske nastope. Precej deklet iz tako imenovanih boljših družin je obiskovalo ali še obiskuje učiteljišče v Špetru ob Nadiži, kjer se navlečejo italijanskega duha in so potem narodna kuga v slovenskih vaseh, orodje za raznarodovanje lastnega naroda. V 90 letih, odkar je Beneška Slovenija pod Italijo, Italija ni odprla niti ene slovenske šole! Ostale inteligence je zelo malo, za študij ni denarja.

Ker smo v Gorico prispeli pozno, smo po kratkem ogledu odrinili na mejo, kjer nas je italijanski carinik samo vprašal, če nimamo s seboj zlata, tuje valute ali drugih dragocenosti.

V Novi Gorici smo v hotelu Sabotin na polnočni večerji pri kozarcu terana s poslovilnimi napitnicami zaključili prvo večjo ekskurzijo slovenskih pedagogov preko meje.

Onkraj krivične, neumne meje je svetila v noč ogromna, z mrtvaško, vijoličasto svetlobo oblita kamenita kocka, spomenik padlim Italijanom v prvi svetovni vojni. Postavljen za kult mrtvih učinkuje kot nagrobnik mrtvemu italijanskemu imperializmu in fašizmu, svarilo prevaranim množicam, ki jih drami krik žrtev.

Mimo požganih in porušenih domov ubogih Kraševcev, pobitih od fašističnih razbojnikov, smo drveli v noč, za nami je ugasnil žar neba nad Trstom.

Namestitve, premestitve, upokojitve

Zaključna seznama za šolsko leto 1955-1956

18. SEZNAM

Učitelji:

Ahačič Ludvik, namest. na osn. š. Šmihel pri Novem mestu.

Ahačič Valentina, namest. na osn. š. v Novem mestu.

Arhar Ivana iz Šmartnega v Tuhinju v Reteče.

Bahor Marija, nameščena na osn. š. v Dragatušu.

Baškovič Antonija z osn. š. v Brusnicah na niž. gimn. v Žužemberku.

Bednarik Teodora z osn. š. Gračišče na osn. š. Boršt.

Binder Saša z osn. š. v Pilštajnu v mladinski dom v Polzeli.

Blažič Jože, nameščen na osn. š. v Škocjanu pri Novem mestu.

Cesar Alojzija z osn. š. v Brusnicah na gimn. v Črnomlju.

Campa Frančiška z osn. š. v Petrovi vasi na osn. š. Črmošnjice kot v. d. uprav.

Čavž Jožefa z osn. š. na Blanci na osn. š. Studenec nad Sevnico.

Čerček Zora, honor. namest. v dij. dom Šmihel pri Novem mestu.

Češnjevar Marija z osn. š. Sela-Hinje na niž. gimn. Šentrupert pri Mokronogu.

Divjak Angela, honor. namestitev na osn. š. Senovo.

Dobrovoljc Marta, nameščena na osn. š. v Stopičah.

Fabjan Katarina iz Črmošnjic ozir. Dobliča na osn. š. Črnomelj.

Fuis Rozina iz dij. doma na osn. š. Šmihel pri Novem mestu.

Gale Edvard z niž. gimn. v Metliki vpoklican v JLA.

Garbič Marija iz Črmošnjic v Petrovo vas.

Golija Marija dodeljena osn. š. Svečina.

Grahek Katarina, honor. namešč. na osn. š. v Gabru.

Gričar Hedvika, nameščena na osn. š. Gorenje Sušice.

Gričar Stanislava, nameščena na osn. š. Prevole.

Iglič Rozalija na osn. š. Šmihel pri Žužemberku, upokojena 1. 11. 1955.

Janežič Štefka z osn. š. v Čadrežah na Gospodinjski center Novo mesto.

Jovanovič Miroslava na osn. š. Šmihel pri Novem mestu, upokojena.

Kambič Milena, nameščena na osn. š. v Črnomlju, premešč. na osn. š. Preloka.

Keglovič Alojzija z osn. š. Ratje-Prevole na šolo za defektno mladino v Šmihel pri Novem mestu.

Kralj Viktorija na osn. š. Križe, razrešena po prošnji 31. 12. 1955.

Kramar Marija z osn. š. v Šentjerneju na osn. š. Dol. Nemška vas.

Krempl Vanda na osn. š. v Desklah razrešena po prošnji 31. 1. 1956.

Kržan Alojzij na niž. gimn. v Žužemberku vpoklican v JLA.

Kšela Jelisava z niž. gimn. v Gornji Radgoni na Gospodinjski center Murska Sobota.

Kumar Karel, honor. nameščen na niž. gimn. v Kojskem.

Kuralt Jolanda na niž. gimn. v Poljanah nad Škofjo Loko.

Kukman Danijela iz Dragatuša v dij. dom v Črnomlju.

Lahajnar Nikolaj na gimn. v Črnomlju, upokojen s 1. X. 1955.

Lavrič Marta, nam. na osn. š. v Brusnicah.

Leskošek Ivan z n. g. v Kozjem na n. g. v Vojniku.

Likar Marija, uč. v pok., honor. nameščena na niž. gimn. v Kostanjevici na Krki.

Lotrič Marija na osn. š. v Šentrupertu pri Mokronogu, razrešena po prošnji 31. Y. 55.

Lumbar Ivana z osn. š. Stara Loka na osn. š. Dobliče.

Maksl Ivana, nameščena na osn. š. Šmihel pri Žužemberku.

Malovrh Franc z osn. š. Stopiče, vpoklican v JLA.

Mezgec Ana z osn. š. Drča na osn. š. Lakenc pri Mokronogu.

Močnik Veronika, nameščena na osn. š. v Kostanjevici na Krki.

Perhaj Ivan z osn. š. Stara Lipa, vpoklican v JLA.

Petrič Marija z osn. š. v Šentjerneju na osn. š. Lakenc pri Mokronogu.

Pirš Milan z osn. š. Strekljevec, vpoklican v JLA.

Počkar Rajka z osn. š. v Zameškem na niž. gimn. v Kostanjevici na Krki.

Postrak Jožefa z osn. š. v Svečini na osn. š. v Jurjevskem dolu.

Prijatelj Marija z osn. š. Ratje na kmet. gospod. šolo Mala Loka.

Prvinšek Ivanka, honor. nameščena na osn. š. v Škocjanu pri Novem mestu.

Radojčič-Golobič Ivanka z osn. š. Preloka na osn. š. Semič.

Rape Cecilija na osn. š. Ljubljana-Šentvid, upokojena s 31. 1. 1956.

Ravnikar Marija z osn. š. v Mokronogu na osn. š. Škofja Loka.

Rome Pavla z osn. š. v Škocjanu k okr. gospodinj. potovalnemu tečaju Novo mesto.

Rona Sarolta z niž. gimn. v Veliki Polani na Gospodinjski center Murska Sobota.

Sosič Olimpija z osn. š. v Izoli na italij. n. g. v Kopru.

Savli Veronika z osn. š. Sela-Šumberk na kmet. gospodinj. š. Mala Loka.

Skerlc Antonija na niž. gimn. v Šentjerneju, reaktivacija.

Spiletič Danijela, honor. nameščena na niž. gimn. v Žužemberku.

Sporar Gizela z osn. š. Veliki Cirnik na niž. gimn. Šentrupert pri Mokronogu.

Štrbenk Ana, uč. v pok., honor. namešč. v dij. domu v Črnomlju.

Šubelj Majda iz dij. doma v Rušah na niž. gimn. v Slovenski Bistrici.

Tič Franc z osn. š. Oplotnica na niž. gimn. v Oplotnici.

Tratnik Bogomira z osn. š. Bučka na osn. š. Blanca.

Weixl Stojan z osn. š. Jurjevski dol na osn. š. v Črni na Koroškem.

Videtič Martina z osn. š. Semič na osn. š. na Vinici.

Vrečar Frančiška z osn. š. Mislinja v zavod za rehabilitacijo invalidov LRS v Lj.

Zabukošek Jože z osn. š. na Sinjem vrhu, vpoklican v JLA.

Zajc Albina, honor. nameščena na gimn. v Ajdovščini.

Založnik Vincenc, honor. nameščen na osn. š. Primskovo.

Zorko Elizabeta, hon. namešč. na osn. š. Brežice in dodeljena ljudski knjižnici.

Žerjav Vida iz Strekljevca na osn. š. Tribuče.

Žlindra Valerija, uč. v pok., hon. namešč. na niž. gimn. v Kostanjevici na Krki.

Zupevec Elizabeta na osn. š. Dolž. razrešena po prošnji.

Profesorji:

Barbarič Pavla z gimn. na Ravnah na Koroškem v internat TSS v Ljubljani.

Batista Milan z n. g. v Tržiču na gimn. v Kranju.

Belec Borut z učiteljišča v Novem mestu, vpoklican v JLA.

Bole Just z glasb. š. v Kopru na glasbeno š. v Piranu.

Kalan Marjana na glasbeni šoli v Novem mestu, razrešena po prošnji 15. XII. 55.

Kasjak Nada z gimn. na Ravnah na Koroškem na II. gimn. v Mariboru.

Kavčič Zvonimir z n. g. v Ribnici na Pohorju na niž. gimn. v Črni.

Knop inž. Vojo na industrijski šoli kemične stroke v Rušah, razrešen po prošnji 28. 2. 56.

Lukan Franc z n. g. v Logatcu na gimn. v Črnomlju.

Mihelčič Nada z gimn. v Novem mestu v dij. dom Šmihel pri Novem mestu.

Modic Ana z n. g. Pivka na gimn. v Ajdovščini.

Moravec Marica, nameščena na gimn. v Črnomlju.

Puklavec-Gselman Vanda na n. g. v Slovenski Bistrici, po prošnji razrešena.

Renko Srečko, ponovno nameščen na gimn. v Kopru.

Robida inž. Albina na kmet. š. na Grmu pri Novem mestu, razrešena po prošnji.

Trobina Justina z n. g. v Šoštanju na glasb. š. v Šoštanju.

Vizjak Avgusta, nameščena na niž. gimn. Tezno—Maribor.

Predmetni učitelji:

Belopavlovič Tatjana z gimn. v Črnomlju na učiteljišče v Novem mestu.

Gorkič Nana, honor. nameščena na niž. gimn. v Kanalu.

Lukan Emilijan, nameščen na niž. gimn. v Mirni peči.

Marinč Marija z n. g. v Šentjerneju na niž. gimn. v Trebnjem.

Miloševič Ljubiša, honor. namest. v dij. d. Šmihel pri Novem mestu.

Mozetič Bogdana z žen. obrt. š. v Kopru na ekonom. sred. š. v Kopru.

Štih Ema z gimn. v Novi Gorici na gospodinjski center pri OLO Gorica

Virt Danica, honor. nameščena na niž. gimn. v Dol. Toplicah.

Kersnik-Potočnik Irma, honor. nameščena na niž. gimn. na Brdu

Pokorn Franc, hon. nameščen na niž. gimn. v Šentjurju pri Celju.

Strokovni učitelji:

Bogataj Francka s kmet. šole v Rakičanu na gospodinjski center v Murski Soboti.

Gorše Marija, honor. namešč. za pouk ž. r. d. na VIII. gimn. v Ljubljani.

Hočevar Božena na niž. gimn. v Mokronogu, razrešena po prošnji 31. X. 1955.

Hrovat Rajmund z glasb. š. v Kopru na glasbeno š. v Izoli.

Kajzar Marija z niž. gimn. v Mokronogu na gimn. v Črnomlju.

Lenarčič Erika z učiteljišča v Kopru na glasbeno šolo v Piranu.

Levar Marija, nameščena na gospodinjski center pri OLO Murska Sobota.

Paulič Anica, honor., dodeljena niž. gimn. Studenci-Maribor

Prijon Alma, honor. nameščena za pouk ž. r. d. na gimn. v Novi Gorici.

Rajmer Slavo, honor. namestitev na niž. gimn. v Metliki.

Šterban Milan, honor. namestitev na niž. gimn. v Senovem.

Tomšič Jelka z gospod. centra v Murski Soboti na vinarsko-sadjarsko šolo v Svečini.

Repar Marjan, nameščen za pouk predv. vzg. na III. in VIII. gimn. v Ljubljani.

Vzgojitelji:

Černigoj Marija, dodeljena internatu ženske obrtne š. v Kopru.

Fras Kristina, honor. nameščena v otr. vrtcu Cesta zmage — Maribor.

Rupnik Danica, nameščena v otr. vrtcu v Šmihelu pri Novem mestu.

19. SEZNAM

Učitelji:

Arh Marija, premeščena z osn. š. v Preboldu na niž. gimn. v Slov. Konjicah.

Bajec Ivanka na osn. š. v Litiji, upokojena in razrešena 30. 4. 1956.

Batič Sonja z osn. š. Kanalski Lom v Kobarid.

Bernardik Teodora iz Boršta v okr. Ljubljana.

Bevčar Nives, nameščena v deškem vzgajališču v Smledniku.

Brinovec Marija, nameščena na n. g. v Hrastniku za vodenje administracije.

Cerkovnik-Dobnik Marica na VIII. osn. š. v Mariboru, razrešena 15. 1. 1956.

Cetin Josipina, uč v pok., honor. nameščena na osn. š. v Dolenji vasi (Krško).

Černač Marija z osn. š. Knežak na niž. gimn. Pivka.

Dobič Vida iz Gradišča na osn. š. v Zgornji Kungoti.

Dodič Nino z osn. š. v Gradinu na osn. š. pri Sv. Antonu (Koper).

Dodič Peter, namestitev na vajensko šolo v Izoli.

Fajdiga Ana, uč. v pok., honor. nameščena na osn. š. Hrastnik-Center.

Fatur Frančiška, začasno premeščena z osn. š. Trnovo na osn. š. v Postojni.

Fenos Aleksij se je vrnil iz JLA ter nameščen v okr. Ptuj.

Ferlinc Anton iz dijaškega doma v Mariboru k tajništvu SPK OLO Maribor.

Gabršček Franja, uč. v pok., honor. nameščena za ž. r. d. v Ljubljani.

Gluk Jože, ponovno nameščen na osn. š. v Dobjem pri Sevnici.

Golja Jožef, nameščen v okr. Ptuj.

Gorc Anton, abs. VPŠ, nameščen na niž. gimn. v Šmarjeti pri Novem mestu.

Humar Ljudmila z o. š. na Studencu na osn. š. Videm-Krško I.

Ivančič Josipina, nameščena na osn. š. v Izoli.

Jan Ljudmila z osn. š. Braslovče na osn. š. Žalec.

Jenko Albert, uč. v pok., honor. namešč. za tajnika na učiteljišču v Tolminu.

Jenko Marija, uč. v pok., honor. namešč. na niž. gimn. v Hrastniku.

Juras-Pavič Marta iz Drage pri Metliki v Varaždin.

Korošec Vereno na niž. gimn. v Litiji, razrešen po prošnji 1. 3. 1956.

Kos Pavla, uč. v pok., honor. nameščena na osn. š. na Ježici.

Kovačič Nada, sprejeta v drž. službo in nameščena na osn. š. Hardek.

List Anica, sprejem v drž. službo in namestitev v okr. Ljubljana.

Logar Leopoldina, uč. v pok., honor. namestitev na n. g. v Hrastniku.

Lorger Vida, uč. v pok., honor. namest. na niž. gimn. Šmarje pri Jelšah.

Luštrk Štefan, nameščen na osn. š. Zagorje ob Savi.

Mancini Zorka, nameščena na osn. š. Ljubljana-Bežigrad.

Marošek Marija z osn. š. Višnjevik na osn. š. Grgar.

Nikolič Helena z osn. š. Dol. Toplice na osn. š. Stari trg ob Kolpi.

Pačnik Jože na kmet. š. Podgradje pri Ljutomeru, razrešen po prošnji 30. 4. 1956.

Pajnič Franc, sprejet v drž. službo in nameščen na osn. š. Štalcerji.

Peterlin Srečko, nameščen na osn. š. v Črni.

Plut Anton z niž. gimn. Semič na n. g. v Šentjerneju na Dol.

Podlunšek Marija z osn. š. v Trbovljah na osn. š. v Izoli.

Podhostnik Regina z osn. š. Hardek na niž. gimn. v Ormožu.

Potokar Ivana, uč. v pok., honor. nameščena v okr. Ljubljana.

Pušavec Stanislava z osn. š. v Železnikih na n. g. v Cerkljah pri Kranju.

Rebernak Franc, ponovno nameščen na n. g. v Markovcih.

Ribič Marinka z n. g. v Vipavi k OK ZKS Gorica.

Seliger Drago z osn. š. v Črnučah k direkciji Radia Ljubljana.

Seručar Marija na osn. š. v Slov. Konjicah, po prošnji razrešena 31. 3. 1956.

Selakovič Jožica, ponoven sprejem in namestitev v okr. Novo mesto.

Stepančič Renato se je vrnil iz JLA ter bil nameščen v okr. Gorica.

Svete Rudolf, v prehodnem mlad. domu v Ljubljani, razrešen 31. 1. 1956.

Šiftar Franc z osn. š. Kuzma, vpoklican v JLA.

Škabar Ivanka z osn. š. Sv. Anton na osn. š. Gradin.

Titl Julij z gimn. v Kopru k OK ZKS v Kopru.

Tome Marija, zač. honorarno nameščena na IX. gimn. v Ljubljani.

Vidmar Romana, honor. nameščena na osn. š. v Koprivnici.

Vilfan Hinko iz internata gradb. sred. š. na vajen. š. kovinarske stroke v Ljubljani.

Vodopivec Jožef se je vrnil iz JLA, nameščen v vzgajališču na Planini.

Vogrinc Štefan se je vrnil iz JLA, nameščen v okr. Ptuj.

Vrabl Franc, namestitev v okr. Murska Sobota.

Vukšinič Stanko se je vrnil iz JLA, nameščen v okr. Novo mesto.

Zalašček Marija z osn. š. v Ptuju v Maribor-Center.

Zemljak Ernestina z osn. š. Leskovec v Sevnico.

Žagar Ljubo se je vrnil iz JLA, nameščen v okr. Novo mesto.

Žun Roman se je vrnil iz JLA, nameščen v okr. Ljubljana.

Zupevc Elizabeta, ponovni sprejem in namestitev v okr. Trbovlje.

Gaberc Anka od zveze Svobod in PDS K SPK LRS.

Profesorji:

Ambrožič Leopold z n. g. v Ribnici, hon. nameščen v okr. Ptuj.

Berčič Ana, nameščena na gimn. v Idriji.

Brglez Andreja z gimn. Ravne na Kor. v Maribor.

Cek Ljudmila z gimn. v Kamniku na gradbeno srednjo š. v Ljubljani.

Čanžek Ludvik, sprejem v drž. službo in namestitev na gimn. Idrija.

Černič Ivana, nameščena na gimn. v Mariboru.

Didek Zoran z ŠUO v Ljubljani na VPŠ v Ljubljani.

Dr. Gantar Kajetan, nameščen na gimn. v Stični.

Glavač Marija, namestitev na gimn. v Murski Soboti.

Golčer Anton, nameščen na gimn. Ravne na Koroškem.

Golob-Berlič Marija, nameščena v zavodu za slepo mladino v Ljubljani.

Gradišnik Ruža, nameščena na TSŠ v Ljubljani.

Hribar-Vodopivec Mira z niž. gimn. Ziri v Kranj.

Hriberšek Danijel, namestitev na gimn. v Ptuju.

Kladnik Rajko z osn. š. Dornova na n. g. Maribor.

Krečič-Kapler Marija, nameščena na V. gimn. v Ljubljani.

Lavrin Anton s srednje glasbene šole v Ljubljani k OLO SPK Sarajevo.

Lebič Marjan se je vrnil iz JLA, nameščen v okr. Celje.

Maruško Alojzij, honorarno nameščen na pomorski srednji š. v Piranu.

Lipovec Angela, nam. na n. g. v okraju Ljubljana.

Mlakar Jožef, nameščen na gimn. v Ravnah na Koroškem.

Moravec Stana, namestitev v okr. Ljubljana.

Murnik Ciril z n. g. v Radečah na n. g. v Leskovcu.

Omerzu-Rebolj Renata, nameščena na glasb. š. v Zagorju ob Savi.

Ovnič Frančiška, namestitev v okr. Trbovlje.

Pavličev Mihael, honor. nameščen na gimn. v Ptuju.

Perko Branko, namestitev v okr. Celje.

Pistotnik Marjan s VII. gimn. v Ljubljani na učiteljišče v Kopru.

Pretnar ing. Zora s III. gimn. v Ljubljani na pediatrično kliniko v Ljubljani.

Ramšak-Modic Brigita z n. g. v Šentjurju pri Celju na n. g. v Litiji.

Saksida Dunja z gimn. Ravne na I. gimn. v Mariboru.

Senegačnik Jožica, namestitev na V. gimn. v Mariboru.

Sever Vesna, nameščena na glasbeni š. v Brežicah.

Strmole Ivan, zač. hon., nameščen v internatu TSŠ v Ljubljani.

Skorc Jožica, honorarno nameščena na n. g. v Zagorju ob Savi.

Šulin Ivana, nameščena na gimn. v Idriji.

Tolič-Pogačnik Miroslava, namestitev v okr. Maribor.

Trop Jelisava, nameščena na gimn. v Ravnah na Koroškem.

Vesel Branko iz dij. doma Iv. Cankarja na VIII. gimn. v Ljubljani.

Inž. Vidovič Janko, nameščen na kmetij. š. v Šentjurju pri Celju.

Vujovič Ksenija, namestitev na gimn. v Mengšu, okr. Ljubljana.

Žlender Majda, namestitev v dom ekonom. sred. š. v Ljubljani.

Predmetni učitelji:

Ambrož Lojze, zač. honor. nameščen v okr. Koper.

De Costa Iva na gimn. v Brežicah, upokojena in razrešena 29. 2. 1956.

Dobnikar Janez, namestitev na n. g. Tezno-Maribor.

Flerin Franja z n. g. v Dupljah v vzgoj. zavod v Kamni gorici.

Grablič Terezija, hon. nameščena v okr. Trbovlje.

Hafner Ana z n. g. v Starem trgu pri Ložu v vzgajališče Smlednik.

Hanzelj Mladena, dodeljena gimn. v Metliki.

Jamnik Breda, honor. nameščena v okr. Kranj.

Kočevar Rado, namestitev v okr. Kranj.

Kogal Marija, namestitev na n. g. v Črni.

Krejan Stanko, honorarno nameščen v okr. Novo mesto.

Lejko Jožef iz vzgajališča v Smledniku na n. g. Preska.

Lejko Marija iz vzgajališča v Smledniku na n. g. Preska.

Pinterič Ivan z gimn. Jesenice na I. gimn. v Mariboru.

Sedlak Ružena v domu Titove mladine v Ljubljani, razrešena po prošnja 1. 2 1956.

Šegula Josip z učiteljišča v Mariboru k SNG Maribor.

Skuta Katarina z n. g. v Ribnici v dij. dom Ivana Cankarja v Ljubljani.

Trdina Nina, ponovno sprejeta in nameščena na I. gimn. v Celju.

Vidic Janez na n. g. v Slov. Bistrici po prošnji razrešen 30. 6. 1956.

Vidnjevič Amalija, zač. honor. nameščena na n. g. v Metliki.

Vizovišek Kristina, namestitev v okr. Maribor.

Vidmar Drago na VPŠ v Ljubljani, upokojen in razrešen 29. 2. 1956.

Zupančič Alojzij z n. g. v Borovnici na gimn. v Stični.

Strokovni učitelji:

Babič Adam, honorarno nameščen na niž. gimn. v Hrastniku.

Brezigar Jožica, upokojenka, zač. honor. nameščena v vzgoj. zavodu v Ljubljani.

Kojc Alojzij, nameščen na želez. industrijski šoli v Mariboru.

Malerič Milena, ponovna namestitev na n. g. na Vrhniki.

Medvešček Pavel, nameščen na n. g. v Vipavi.

Pišof Josip, dodeljen vajen. š. za razne stroke II. v Mariboru.

Praček Anton, nameščen na n. g. v Vipavi.

Praznik Dragutin z ŠUO v Ljubljani na vajen. š. lesne stroke v Ljubljani.

Pristov Alojzij, nameščen na n. g. v Velikih Laščah.

Steimann Miloška, zač. honor. namestitev na vaj. š. oblačilne stroke v Ljubljani.

Thaler Antonija, nameščena na TSŠ v Ljubljani.

Vidmar Anica, zač. hon. nameščena na glasbeni šoli v Tolminu.

Vojska Marjan, zač. hon. namestitev na n. g. v Domžalah.

Učitelji praktičnega pouka:

Apolonio Cvetka, nameščena na žen. obrtni šoli v Kopru.

Jelen Ivan, namestitev na industrijski š. pohištvene stroke v Novi Gorici.

Pečirer Rafael, nameščen na industrijski šoli Litostroj v Ljubljani.

Regan Dora na kmetijsko gospodarsko šolo Dutovlje.

Primožič Milica z osn. š. v Tolminu k OLO — gospodinjska center — Gorica.

Skaza Gizela, nameščena na II. gimn. v Mariboru.

Vzgojitelji:

Anderluh Ivica v otr. vrtcu Vič I. v Ljubljani, po prošnji razrešena 1. 2. 1956.

Ban Pavel, zač. honor. nameščen v internatu rudarske šole v Trbovljah.

Bračko Emilija iz otroš. vrtca Valvazorjeva ulica v otro. v. Vova vas — Maribor.

Černigoj Marija, internat žen. obrt. š. v Kopru, razrešena 31. 3. 1956.

Kos Marija iz otr. vrt. Velenje v otr. vrtec Celje.

Krnel Gabrijela v otroškem vrtcu v Trbovljah, razrešena 30. 6. 1956.

Krulje Ljudmila, začas. honor. nameščena v dom TSŠ v Ljubljani.

Mininčič Momčilo, nameščen v domu gozdarske sred. š. v Ljubljani.

Povh Sonja v zavodu za gluho mladino v Portorožu, po prošnji razrešena 30. 4. 1956.

Selevšek Mira, nameščena v otr. vrtcu v Vevčah.

Slana Marija, nameščena v otr. vrtcu v Središču.

Sepič Lojzka, nameščena v okr. Ljubljana.

Šuštar Milan, začasno honorarno nameščen v dom gradb. sred. š. v Ljubljani.

Taskoj Marija, nameščena kot otr. negov. v vrtcu France Prešeren, Ljubljana.

Vittori Josipina, honor. nameščena v mlad. domu v Kopru.

Rataj Ernestina, honor. nameščena v domu vajenk na Rakovniku v Ljubljani.

Diskusija o obeh doslej objavljenih elaboratih v zvezi z reformo šolstva se bo nadal evala

V zvezi s predlogom Centralnega odbora Združenija učiteljev in profesorjev Jugoslavije ter zahtevo prosvetnih delavcev s terena, da se podaljša rok za diskusijo načrta o organizaciji osemletne šole in načrta o šolanju učiteljskega kadra, sporoča Komisija za reformo šolstva pri zveznem Izvršnem svetu, da soglaša s tem predlogom.

Obenem pa Komisija priporoča, da se ta diskusija poveže z diskusijo o drugih načrtih, ki bodo v zvezi z reformo šolstva še objavljeni. Načrti, ki bodo v kratkem objavljeni, se bavijo s problemom reforme strokovnih šol, problemom srednjih splošno-izobraževalnih šol in z vprašanjem šolanja odraslih.

Predloge in mišljenja je treba kakor doslej pošiljati republiškim zavodom za proučevanje šolstva ali pa neposredno na naslov: Savezna komisija za reformu školstva, Beograd, Dečanska br. 12-IV.

Šolske novice od vsepovsod

Avstrija

Šolski svet mesta Dunaj je nedavno izdal odlok, v katerem priporoča glede učenja zaostalih otrok razne ukrepe, med drugim znižanje števila učencev na 25 in odpiranje predšolskih razredov za otroke, ki so v razvoju zaostali. Hkrati se zavzema za zakonsko ureditev posebnega šolstva.

Belgija

Pri dodeljevanju štipendij se odslej ne bodo ravnali le po šolskih uspehih kandidatov, ampak bodo jemali v poštev tudi njihov dar za opazovanje, iniciativnost, njihove ustvarjalne zmožnosti, moč domišljije, značaj, voljo in njihovo vedenje.

Danska

Novi zakonski predpisi nudijo učiteljem možnost, da v šoli preskušajo nove metode učenja in se odaljujo od tradicionalnih oblik poučevanja, če dobe za to potrebno odobrenje.

Finska

Parlamentu je predložen zakonski načrt, po katerem se bodo morali vsi učitelji strokovno izpopolnjevati in za to žrtvovati nekaj svojega prostega časa. Za obiskovanje takih tečajev pa bodo dobili povrnjene potne stroške in dnevnice.

Francija

V Neumoutiers-en-Brie so pripravili velik sanatorij, v katerem se bodo šolali tuberkulozni srednješolci in seveda hkrati zdravili. Postora je za 250 dijakov. Organiziran je pouk v vseh razredih in tako lahko dijak na zavodu tudi maturira. Na razpolago je 7 učilnic. Bolni dijaki, ki morajo ostati v postelji, bodo sledili pouku po zvočniku. V tej gimnaziji-sanatoriju imajo tudi kino, knjižnico ter fotografsko in knjigoveško delavnico.

Iran

Znatno število gimnazij so spremenili v strokovne šole, ker to bolj ustreza potrebam države.

Lani so ustanovili 76 potujočih osnovnih šol za nomadska plemena v pokrajini Fars, letos pa so organizirali že 41 novih.

Izrael

Ker primanjkuje poklicnih nadzornikov, so naprosili določeno število učiteljev in upraviteljev, da en dan ali dva na teden prihajajo na druge šole ter tam pomagajo s strokovnimi nasveti učiteljem, ki ne dosegajo posebnega uspeha.

Italija

V državnih osnovnih šolah je 71% učiteljic, v privatnih pa celo 91%. V srednjih šolah znaša odstotek ženskih učnih moči 54% celotnega osebja. Na univerzah je le 5% predavateljic.

— V osnovnih šolah so ugotovili večje število učencev kot učenk. Ta pojav razlagajo z dejstvom, da na podeželju deklice odtegujejo šoli, ker jih rajši porabijo za opravljanje raznih del v hiši. Na privatnih šolah pa je splošno več učenk kot učencev.

Japonska

Gospodarske težave imajo hude posledice tudi na življenje študentov. Prosvetno ministrstvo je ugotovilo, da mora šest študentov od desetih delati. Možnosti zaslužka so se zmanjšale, morajo prijeti tudi za delo, ki je večkrat zelo neprimerno. Ker utegne imeti tako prekomerno delo škodljive vplive na zdravje študentov, predlagajo, naj bi uvedli zanje bolniško zavarovanje.

Libija

Jeseni bo začela delovati univerza v tej novi državi, da bi zadostila velikim kulturnim in prosvetnim potrebam te dežele. Spočetka bo pouk le na filozofski in pedagoški fakulteti. Novi zavod je dobil prostore v bivši kraljevski palači v Bengaziju.

Kitajska

Vlada je odobrila ustanovitev 11 novih univerz, predvsem v notranjosti države. L. 1957 bo Kitajska imela tako skupno 208 visokošolskih zavodov.

Madžarska

V Györu so letos ustanovili delavsko univerzo. Profesorji, umetniki in strokovnjaki bodo predavali leposlovje, zgodovino, biologijo in matematiko.

Nemčija

V Zahodni Nemčiji bo odslej 85 dni velikih počitnic. Šolsko leto se pričenja 1. aprila, prav tako kot proračunsko leto. Iz turističnih in prometnih razlogov pa ne bodo imele počitnic hkrati severno- in južnonemške šole, temveč ločeno.

Bavarska vlada je izdala odlok, naj se šolske ekskurzije odslej ne usmerjajo zgolj v tovarne, ampak tudi na kmečka posestva. Opažanja s teh ekskurzij je treba porabiti v šoli ter tako utrjevati zvezo med mestom in vasjo.

Amerika

Tudi v ZDA primanjkuje učiteljev, zato so v državi Illinois organizirali določeno število tečajev, kjer se lahko diplomiranci univerzitetnih kolidžev pripravljajo za pouk v osnovnih šolah. Kandidati, ki ustrezajo določenim zahtevam, so vse letošnje šolsko leto obiskovali večerni tečaj z osmimi tedenskimi urami. Urnik teh predavanj so priredili tako, da so se jih lahko udeležile tudi mlajše matere, ki bodo potem poučevale v svojem okolišu.

Število sprejetih doktorskih disertacij je znašalo leta 1953. 8.603, to je štirikrat več kot pred desetimi leti. Od 199 univerz jih 43 zahteva, da se disertacije natisnejo, 41 univerz pa se zadovolji z mikrofilmanim izvodom.

V Ameriki prodajo na leto eno milijardo ilustriranih časopisov (stripov, »comic books«). Izdani denar za to vrsto »literature« je štirikrat večji kot proračun vseh ameriških knjižnic in je celo večji od vrednosti vseh šolskih knjig in učbenikov v ameriških osnovnih in srednjih šolah.

Medtem ko število prometnih nesreč v Ameriki neprestano narašča, so z veseljem ugotovili, da opazno pada število ponesrečenih otrok. To je uspeh sistematičnih naporov Ameriškega prosvetnega združenja, katerega prometna komisija je doslej izdala že več kot 330 publikacij, sklicevala prometne tečaje, prirejala predavanja. To združenje je tudi predlagalo, da bi v šole uvedli kot obvezen predmet nauk o prometu in varnosti na cestah.

(Po publikaciji Bulletin du Bureau International d'Education posnel M. Hrovat.)

UČITELJSKI IZPITI

Pred Izpitno komisijo za strokovne učiteljske izpite v Ljubljani so v času od 7. do 17. maja 1956 uspešno opravili strokovni učiteljski izpit učiteljski pripravniki:

Lokajner Irena, Dobje — Celje;

Kimovec Dora, Zalog pri Komendi;

Urekar Karlina, Ljubljana — Prule;

Jenko Marija, Stopiče — Novo mesto;

Vatovec Maksimilijana, Stopiče — Novo mesto;

Rihar Filip, Gor. Sušice, Novo mesto;

Stajnko Margareta, Zavod za gluho mladino — Ljubljana;

Gorenc Genovefa, Brežice — Trbovlje;

Zorko Franc, Sv. Anton, Senovo — Trbovlje;

Sotlar Božena, Dom invalidne mladine — Kamnik;

Borovac Milena, Ribnica — Kočevje;

Mesesnel Jelica, Vadnica — Ljubljana.

Moderni učni priročniki

Vsak naš prosvetni delavec se zaveda, kako velikega pomena so sodobni učni pripomočki za nazorni šolski pouk.

Državna založba Slovenije se trudi, da nudi šolam najmodernejša učila. Prosvetni delavci, ki se zanimajo za te pripomočke, lahko zahtevajo pri Državni založbi Slovenije v Ljubljani, Mestni trg 26, izkaz vseh učil in vsa potrebna pojasnila. Prav posebno pa opozarjamo šole na barvne slike v velikosti 100×70 centimetrov sladkovodnih in morskih rib, dvoživk, alg, gljiv, lišajev, praprotnic, družin rožnic, mehkužcev, sladkovodnih in morskih planktonov, potem na biološke slike mačke, goloba, polža, ribe, raka, kobilice in na slike o življenju na Jadranu.

Državna založba Slovenije bo dobila v maju ali juniju episkope za slike 16×16 cm. Ima 15 diapozitivov desetih največjih hidro in termoelektrarn Slovenije. Pripravlja tudi diapozitive »Od vode do elektrike«, ki jih dobi v juniju.

Državna založba Slovenije bo imela meseca maja na zalogi naslednje diafilme: L. R. Slovenija, Hrvatska, Črna gora, Bosna in Hercegovina, Makedonija, Kosovo in Metohija, Romantika v Dalmaciji, Rimska vojska, Človek in njegovo delo, Henry Moore, Puščave, Relief, La Renaissance en France, L' epoque Gallo romaine, Kiparstvo zgodnje renesance, London, La Bretagne, Železo, Izkoriščanje mehanične energije voda, Zdravila, Eksotika opatijskega parka, Slikarstvo 19. stoletja v Srbiji, Zbiranje in prepariranje rastlin, Industrijska tekstilna obdelava, potem barvne diafilme: Lisice, Periodni sistem elementov, Jež, Življenje v morju, Ravenski mozaiki, Rdeča kapica in druge.

Državna založba Slovenije v Ljubljani zalaga poleg drugih številnih knjig tudi znanstvene publikacije, poljudno - poučna dela, knjižne zbirke, ki jih dobite po izredno znižanih cenah pod najugodnejšimi plačilnimi pogoji, in sicer: Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev, Dokumenti NOB, Izbrana dela Edvarda Kardelja, Kultura in zgodovina, Knjižna polica, potem dela slovanskih in jugoslovanskih pisateljev, sodobne svetovne romane in druga številna leposlovna dela. Izdaja tudi vse učbenike, slovarje, muzikalije itd.

Prav posebno pa opozarjamo na priljubljeno zbirko Knjižna polica, ki je našla po vsej Sloveniji zaradi izredno dobrega izbora pot v številne slovenske domove. V tej zbirki so izšle že tele knjige: Ignazio Silone: Prgišče robidnic, Mirko Čopič: Ognjeno leto I. in II. knjiga, Lev N. Tolstoj: Kozaki, Hadži Murat, Carmen Laforet: Praznina in Dane Debič: Brez milosti. V letošnji seriji pa bodo v kratkem izšle naslednje knjige: Hans Kirst: Trilogija 08/15 (tri knjige), Pustolovski upor poddesetnika Ascha, Nenavadni vojni doživljaji vojaka Ascha, Nevarna končna zmaga vojaka Ascha, Peter Freuchen: Potujoči Viking, Iljf-Petrov: Zlato tele in Novak Simić: Kaj vse prinašajo reke. Vsako serijo teh knjig dobite v kartonirani izdaji za 1.200 din, vezane v platno pa za 1.800 din.

Na željo vam Državna založba Slovenije v Ljubljani brezplačno pošlje Jubilejni katalog knjižnih izdaj in prospektov.

MK

ZALOŽBA MLADINSKA KNJIGA

sporoča vsem poverjenikom in naročnikom.

LISTI: Ciciban št. 8 je že izšla, št. 9 pa bo dostavljena na vse šole 5. in 6. junija.
Pionir 9. številka je že izšla.
Pionirski list št. 33 je že izšla, štev. 34 izide 30. maja in zadnja številka, t. j. 35. številka izide 6. in 7. junija.

KNJIŽNICA ČEBELICA: izšla je zadnja knjižica letošnjega letnika »Laž ima kratke noge«.

KNJIŽNICA SINJI GALEB: Izšli so vsi ponatisi tudi T. Seliškarja: Posadka brez ladje, I. in II. del. Izšla je tudi zadnja letošnja knjiga H. R. Haggard: Salomonovi rudniki (cena 90 in 150 din).

Ker so lani mnoge šole vrnile zadnjo številko Pionirskega lista in Cicibana s pripombo, da so jo prepozno prejele, vljudno naprošamo vse naše poverjenike, da letos številko takoj po prejemu razdele naročnikom, če pa mislijo, da ne bodo mogli razpečati vseh izvodov, naj sporoče upravi Pionirskega lista do 30. maja, za koliko izvodov naj uprava zniža običajno pošiljko.

ZLOŽBA »MLADINSKA KNJIGA« LJUBLJANA

POZIV

Absolventi mariborskega učiteljišča, letnik 1931, bomo proslavljali 25-letnico v Mariboru letos 2. julija. Zberemo se ob 9. uri dopoldne v klubu prosvetnih delavcev.

Prosimo, pošljite takoj prijavo na naslov:

**Zurman Janko, šolski upravitelj,